

Examensarbete

Våren 2012

Sektionen för Hälsa och samhälle

Socionomprogrammet

UNGDOMSTJÄNST

Ur ett myndighetsperspektiv

Författare

Karin Rosenkvist

Maria Sjöberg

Handledare

Ann-Margreth Olsson

Examinerande lärare

Weddig Runquist

Abstract

Title: The sentence youth service from a government perspective

Authors: Maria Sjöberg & Karin Rosenkvist

Supervisor: Ann-Margreth Olsson

Assessor: Weddig Runquist

The aim of our study is to explore the thoughts and beliefs held by the professionals who work with the sentence youth service for young offenders, and how they feel about the same.

How is the sentence youth service perceived from a professional perspective? How does the concurrence look like between the police, the social services and the prosecutor, when it comes to young offenders? What kind of difficulties/challenges do the professionals see in the possibility to effect the sentence youth service?

The study is based on a qualitative method. The data consists of seven semi-structured interviews with two police officers, four social workers and one prosecutor.

The results of our study indicate that youth service is a good sentence for young first-time offenders; the study also indicates that concurrence between the different professions is a success factor; furthermore the study revealed that it was very difficult finding adequate working places.

Keywords: Youth, youth service, juvenile offenders and juvenile delinquency

Förord

Vi vill tacka alla personer som tagit sig tid att delta i våra intervjuer, utan dem hade inte vår studie varit genomförbar. Vi vill även passa på att framföra ett stort tack till våra familjer för all den stöttning och service som vi fått under resans gång. Ytterligare ett tack vill vi rikta till Lisbeth för lån av dator och hem.

Tack!

Förkortningar

BrB = Brottsbalken

Brå = Brottsförebyggande rådet

FoU = Forskning och utvecklingsarbete

LUL = Lagen om unga lagöverträdare

LVM = Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

LVU = Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga

Omvänt skaderekvisit = Uppgifter kan röjas om det står klart att individen eller någon närstående inte lider några men av att uppgiften lämnas ut.

OSL = Offentlighets- och sekretesslagen

Prop. = Proposition

RiF = Riksförbundet för fältarbete

RB = Rättegångsbalken

SOU = Statens offentliga utredningar

SFS = Svensk författningssamling

Innehållsförteckning

Förord	2
1. Inledning	7
1.1 Problembakgrund.....	8
1.2 Syfte och frågeställningar	10
1.3 Förförståelse	10
1.4 Vissa centrala begrepp.....	11
1.4.1 Ungdom.....	11
1.4.2 Unga lagöverträdare.....	12
1.5 Historik	12
1.5.1 Straff och påföljder vid ungdomsbrottslighet	12
2. Kunskapsläget.....	14
2.1 Varför och vilka ungdomar begår brott?	14
2.2 Socialtjänsten.....	15
2.3 Polisverksamheten	18
2.4 Fältarbete	18
2.5 Åklagarmyndigheten	19
2.6 Unga lagöverträdare i åldrarna 15-20 år.....	19
2.7 Studier om ungdomstjänst	20
2.7.1 Ungdomsvård och ungdomstjänst. Brå rapport 2011:10	20
2.7.2 Ungdomstjänst - ur ett socialtjänstperspektiv	21
3. Teoriram	23
3.1 Teorin om sociala band.....	23
3.2 Stämplingsteorin	24
3.3 Symbolisk interaktionism	25

4. Metod och metodologiska övervägande	26
4.1 Val av metod.....	26
4.2 Alternativa intervjuformer	27
4.3 Metodens förtjänster och begränsningar.....	28
4.4 Urvalsprocessen.....	28
4.5 Genomförande och bearbetning av intervjuerna.....	29
4.6 Validitet och Reliabilitet.....	29
4.7 Forskningsetiska överväganden.....	30
4.7.1 Informationskravet	31
4.7.2 Samtyckeskravet	31
4.7.3 Konfidentialitetskravet.....	32
4.7.4 Nyttjandekravet.....	32
4.8 Litteratur- och artikelsökning	33
5. Samverkan	34
5.1 Samverkan socialtjänst och polis.....	35
5.2 Lagar som styr samverkan inom socialtjänsten och polisen.....	36
5.3 Sekretess och samverkan	37
5.4 Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden. Rapport 2012:5	38
6. Resultat och analys	40
6.1 Resultat	40
6.1.1 Ungdomstjänstens organisering	40
6.1.2 Passar påföljden ungdomstjänst alla aktuella ungdomar enligt de inblandade professionella och hur anser de påföljden fungera?.....	43
6.1.3 Socialtjänstens yttrande	45
6.1.4 Skyndsamhetskravet	46
6.1.5 Ligger verkställande av påföljden ungdomstjänst på rätt myndighet?	48
6.1.6 Samverkan mellan de olika professionerna	50

6.1.7 Sekretess	52
6.1.8 Drömfråga	53
6.2 Analys och diskussion	55
7. Slutsatser	60
Referenslista	60
Bilaga.....	63

1. Inledning

Ungdomar som begår brott är ett laddat ämne och uppfattningarna om vad som är lämpliga åtgärder mot ungdomar som begår brott skiljer sig åt (Tärnfalk, 2007; Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010). I regeringspropositionen (2005/06:165) som ligger till grund för lagen står det att påföljden ungdomstjänst bör fungera gränssättande för den unge, samt på ett tydligt sätt att visa den unge att samhället inte tolererar brottslighet. Vidare framgår det att påföljden bör vara vägledande och även innehålla annan särskilt anordnad verksamhet. Vad påverkansdelen beträffar så består den oftast av olika samtal där den unge ges möjlighet att reflektera kring sin livssituation samt de/det brott denna begått. Den unge kan åläggas att genomföra olika former av besök på samhällsnyttiga organisationer och föreningar som är relevanta för den unges livssituation.

Denna uppsats har närmare studerat den lagstadgade påföljden ungdomstjänst, en reform som kom år 2007 1 januari. Från år 1999 och fram till år 2006 var ungdomstjänst ett komplement till påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten (Brå 2005). När vi började studera ämnet insåg vi ganska snart att det inte finns så många studier gjorda om påföljden ungdomstjänst, vidare var det svårt att finna kvalificerade utvärderingar om den samme. Den utvärdering vi fann var en som Brå hade gjort och den var från 2011. I Sverige finns en lång tradition med bred förankring när det kommer till att särbehandla unga lagöverträdare från 15 till 17 år som har begått brott. Bakgrunden till detta är uppfattningen att barn och ungdomar som begår brott har ett särskilt behov av stöd. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar att tillgodose detta behov och rättssystemet har ett ansvar att utreda brott och lagföra lagöverträdare (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010).

I vårt samhälle är det polisens uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet. Det polisiära arbetet ska främja rättvisa, trygghet, tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010). Vad anser då polisen om att socialtjänsten verkställer straff för ungdomar som begått brott? Är det ”rätt” straff och tillräckligt avskräckande för att ungdomar inte ska fortsätta att begå brott? I förarbetena markeras vikten av ett väl utvecklat samarbete mellan de myndigheter som handlägger ungdomsmål. I första hand är det polis, socialtjänst och åklagare som nämns och förutsättningarna för att ett sådant samarbete ska fungera och utvecklas är om varje myndighet begränsar antalet personer som handlägger ungdomsärenden (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010).

Frågan vi ställde oss i med denna studie var vad socialsekreterarna, fältarbetarna, polisen och åklagaren hade för tankar och uppfattningar om påföljden ungdomstjänst och vad de ansåg om straffet? Vilka utmaningar såg de med påföljden ungdomstjänst?

1. 1 Problembakgrund

I vårt svenska samhälle pågår diskussioner om hur vi ska komma på rätt fot när det gäller ungdomsbrottsligheten. De lagar och paragrafer som styr har fått mycket kritik och en del av denna kritik riktar sig mot att unga som begår brott inte möts av tillräckliga och tydliga reaktioner från samhällets sida (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010). I gällande diskussion råder det en oenighet vad gäller själva påföljden för brottet och synen på brott. För att samhället ska kunna sätta in rätt åtgärder för en ungdom som börjat komma snett, är det viktigt med preventiva insatser ifrån socialtjänsten, polis och skola. Det mest effektiva enligt Thunved, Clevesköld & Thunved (2010) är att det finns en tydlig samverkan kring den unge av både föräldrar, skola, socialtjänst och polisen, för att förhindra en fortsatt kriminell bana och för insatser ska sättas in

Kriminalitet är för många unga ganska vanligt och utförs endast under en kortare period i deras liv. Det är i tonåren som det begås flest brott och snatteri är ett av de vanligaste brotten (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010). Risken för fortsatt brottslig bana är högre om den unge utför strategiska brott som t.ex. att planera att stjäla en bil, än för de som enbart begår brott som snatteri (Vainik 2008). Åsikter om hur ungdomar som begår brott ska hanteras går isär och Sundell, Flodin & Ryde'n-Lodi (1996:9) skriver att det grundar sig på att vi i Sverige inte tillräckligt ofta har utvärderat vilka åtgärder som fungerar och vilka som inte gör det. Anledningen till varför vissa ungdomar begår kriminella handlingar och varför vissa ungdomar håller sig inom lagens gränser, råder det oklarheter kring. Den unges sociala hemmiljö är en av de bidragande faktorerna enligt många vetenskapliga studier som påverkar och bidrar till att den unge begår brott (Ibid.).

Innan denna nya reform trädde i kraft år 2007, dömdes cirka 500 ungdomar till ungdomstjänst och efter reformen år 2008 dömdes cirka 2500 ungdomar till ungdomstjänst, vilket innebär att nästan hälften av de ungdomar som döms i domstolen får ungdomstjänst (Öberg 2011). Detta innebär enligt Öberg (2011) att reformen har fått ett stort genomslag och att påföljden

ungdomstjänst är det vanligaste valet av påföljd idag för ungdomar mellan 15-17 år som begår brott. Det finns stora skillnader mellan Sveriges kommuner gällande valet av påföljd för unga lagöverträdare och i vilken takt som påföljden ska avtjänas. Dessa skillnader beror på socialtjänsten enligt Öberg (2011), eftersom det är den som skriver yttrandet och i den gör olika bedömningar om vad särskilt vårdbehov är (Öberg 2011).

Det svenska samhället är konstruerat enligt Hauge (1976) som så att du är oskyldig tills motsatsen är bevisad och när brott kan styrkas skall du för denne gärning dömas i domstol. Gränssättningen för den enskilda individens frihet att handla tyglas av lagen (Hauge 1976). Det är domstolen som fastslår att ett brott begåtts och vilken påföljd gärningsmannen ska få. Unga lagöverträdare hanteras på ett mildare sätt, när de hamnar i rättsprocess än när det gäller vuxna lagöverträdare. Ungdomar mellan 15-17 år som begår brott, skall först och främst vid påföljd hanteras av socialtjänsten och inte av kriminalvården (Thunved, Clevesköld & Thunved, 2010).

Ungdomstjänst är en av samhällets åtgärder för unga lagöverträdare och socialtjänsten i respektive kommun har tilldelats ett särskilt ansvar för dessa åtgärder. Det är alltså kommunen som har det övergripande ansvaret för att anordna ungdomstjänstplatser och att ordna en handledare för den unge lagöverträdaren och det är socialnämnden som avgör vilka arbetsplatser som kan komma i fråga för den unge. Arbetsplatser inom vård och omsorg ska endast användas i undantagsfall. Ungdomstjänst som innebär oavlönat arbete, kan utdömas i mellan 20 – 150 timmar beroende på brottet den unge begått. Påföljden kan inte utdömas om den unge inte samtyckt till brottets påföljd (Prop.2005/06:165).

Det är av största vikt att tiden mellan det att ett brott begåtts tills det att konsekvens döms ut inte drar ut på tiden, för att den unge ska kunna förstå att insatsen är ett resultat av brottet. Om rättsprocessen drar iväg tidsmässigt, kan det för den unge bli psykiskt påfrestande och det kan finnas risk för att den vårdplan som upprättats förlorar sin aktuella status. Ett av målen i 32§ LUL är att inom rättväsendet sträva efter att ärenden som rör unga ska behandlas skyndsamt. En påföljd som påbörjas direkt efter det att dom fallit är den idealiska insatsen, för att den unge ska få förståelse för de konsekvenser som uppkommit på grund av sin felaktiga handling (Brå 2005).

Den kommun där den unge avser genomföra sin ungdomstjänst, ska enligt SoL 5 kap. 1b§ se till så att påföljden sker snarast möjligt efter det att domen vunnit laga kraft. En överenskommelse ska göras med den unge om när han/hon ska påbörja ungdomstjänsten.

Innan den unge påbörjar sin ungdomstjänst ska socialtjänsten ha gett vederbörande information om vad ungdomstjänsten innebär. Om den unge av olika skäl inte genomför sin ungdomstjänst, ska åklagarmyndigheten enligt socialtjänstlagen 12kap 1§ meddelas skriftligt (SOSFS 2008:30).

1.2 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att undersöka vilka tankar och uppfattningar som finns hos de professionella som arbetar med ungdomstjänst och hur de upplever denna påföljd och de vi avser intervjua är socialarbetare, polisen och åklagare. Vi är även intresserade av hur dessa professioner samverkar kring den unge lagöverträdaren.

För att uppnå syftet med vår studie formulerade vi ett antal frågeställningar och dessa är:

1. Hur uppfattas påföljden ungdomstjänst av polis, åklagare och socialarbetare?
2. Hur uppfattas den institutionaliserade samverkan kring unga lagöverträdare av ovannämnda aktörer?
3. Vilka eventuella svårigheter och utmaningar ser berörda aktörer i att verkställa påföljden ungdomstjänst?

1.3 Förförståelse

Tanken är att vi ska genomföra vår studie med neutrala ögon och sträva efter att ha en objektiv syn på vår insamlade data, detta är svårt då vi påverkas av vad som finns med i vårt bagage och den förförståelse vi bär med oss. Det är av största vikt för oss att vi är medvetna om våra åsikter, känslor och att vi gör läsaren medveten om detta. Vår förförståelse kring detta ämne handlar mest om det vi mött och upplevt på våra praktikplatser. Vi tror att den unge behöver få känna sig delaktig i samhället, få känna sig behövd och få en känsla av samhörighet och på så sätt motverka att den unge fortsätter på brottets bana. Vi avser intervjua socialsekreterare, fältsekreterare, polis och åklagare som hanterar påföljden ungdomstjänst i en mellanstor- och en mindre kommun i Skåne, då vi föreställer oss att den

unges ärendegång ser olika ut beroende på den kunskap och den erfarenhet som ansvarig handläggare besitter eller brist på den samme, även att de riktlinjer och ekonomiska förutsättningar som finns i respektive kommun skiljer sig nämnvärt åt och att det påverkar handläggningen.

Vår förhoppning med studien/undersökningen är att den ska ge kunskap och eventuellt kunna bidra till förändring. Då det är socialtjänsten som är ansvarig myndighet för verkställandet av påföljden ungdomstjänst, ser vi denna studie som väsentlig för det sociala arbetet. För att vi i vår kommande profession på bästa sätt ska kunna möta de ungdomar som dömts till denna påföljd, krävs det att vi har en kunskap om och en förståelse för hur dessa ungdomar på bästa sätt ska bemötas. För att påföljden ska ses som en preventiv och effektiv insats krävs det att vi är medvetna om vikten av en god samverkan mellan de ansvariga myndigheterna.

1.4 Vissa centrala begrepp

För att underlätta läsandet av vår studie kommer vi nedan göra en del begreppsförklaringar.

1.4.1 Ungdom

När ett samhälle upphör att se personen som barn, men ändå inte kan tillskriva honom eller henne en vuxens ställning, funktioner och roller, är vederbörande en ungdom. Under ungdomsperioden förväntas, tillåts, tvingas eller förhindras den unge att bete sig på ett visst sätt. (Nilsson, 2003) Utifrån ”officiella” kriterier kan ungdomsperioden avgränsas, till exempel, vid 15 års ålder blir en person straffmyndig, vid 18 årsålder blir den myndig och får då både rösta och ta körkort (Estrada & Flyghed 2007). Estrada & Flyghed (2007) menar att när en person fyller 15 år och blir ansvarig för brottsliga handlingar så är detta en av de första rättigheterna ungdomar får (Ibid 2007).

1.4.2 Unga lagöverträdare

Unga lagöverträdare förekommer på olika ställen i texten och det är ungdomar som är mellan 15-21 år och begår brott. Vår studie handlar enbart om de ungdomar som är 15-17 år och då vi nämner eller skriver unga lagöverträdare eller den unge menar vi ungdomar mellan 15-17 år.

1.5 Historik

Här nedan återges en historisk tillbaka blick i det svenska rättsväsendets utveckling med fokus på ungdomsbrottslighet. Vi vill ge en bakgrund till hur påföljderna kring ungdomsbrottsligheten sett ut och förändrats, från 1600-talet och fram till slutet av 1900-talet.

1.5.1 Straff och påföljder vid ungdomsbrottslighet

Brott har i urminnes tider lett till konsekvenser i form av straff och därför har även ungdomar som begått brott straffats. Under 1600-talet så fanns det barn- och tukthus i mindre skala och här togs små barn in och de kallades för ”små rövare” och ”små tjuvar”. Äldre barn placerades antingen i fängelse eller togs in på arbets- och fattigvårdinrättningar tillsammans med vuxna. I Europa under 1700-talet svepte nya tankar fram kring synen på kriminella barn och ungdomar och en förändrad lagstiftning växte fram. Andemeningen med lagstiftningen var att unga gentemot vuxna skulle särskiljas gällande påföljden för det brott som begåtts. I Sverige dröjde denna syn och först år 1864 kom en ny strafflag som innebar att individer under 15 år inte var straffbara, istället var en av domstolens uppgifter att besluta om lämplig uppfostringsåtgärd. Dessa åtgärder kunde gälla någon form av aga och/eller placering på uppfostringsanstalt. Under denna tid växte det fram många olika former av institutioner med inställningen att ta hand om vanvårdade och brottsliga barn och ungdomar (Ohlsson & Swärd 1994).

År 1896 tillsattes en tvångsuppfostrings kommitté och den hade till uppgift att utreda huruvida fängelser var lämpliga platser för ungdomar som begått brott. I debatten höjdes röster om att ungdomarna istället skulle placeras i speciella räddnings- och uppfostringshem.

Efter en tid av intensiva debatter tillkom år 1902 en lag om tvångsuppfostran och en lag om uppfostran av vanartade och försummade barn. Lagen om tvångsfostran gav domstolen möjlighet att döma ungdomar mellan 15-18 år till tvångsfostran på en uppfostringsanstalt om de begått ett lindrigare brott (Nilsson 2003). En sådan anstalt under statlig regi upprättades 1905 strax utanför Motala för pojkar och året efter tillkom en strax utanför Nässjö för flickor. Om du som ungdom blev dömd till en uppfostringsanstalt kunde du tidigast få komma hem efter två år, men dock senast du fyllt 20 år. Nu placerades inte unga längre tillsammans med vuxna i fängelser, men annan problematik fanns, såsom långa vårdtider och rättsaspekter (Ohlsson & Swärd 1994).

Barnavårdslagen ändrades år 1926 och kom till att gälla även ungdomar mellan 15 och 18 år och innebar att barnavårdsnämnden nu också kunde ingripa om de ansåg att det behövdes. Detta var en reaktion på att synen på gränserna mellan barn, ungdom och vuxen förändrades. Denna lag utvidgades år 1935 till att gälla även ungdomar mellan 18 och 21 år (Ohlsson & Swärd 1994). Samma år tillkom en straffreform som innebar tillkomst av ungdomsfängelse och var ämnad främst för ungdomar mellan 18 och 21 år, men kunde i undantagsfall även användas för hela åldersspannet från 15 och upptill 23 år. Någon straffängelse fanns inte i lagen, men ungdomen kunde dömas till max 5 år och tre år av den tiden var maxtid på en anstalt. Alternativ till dessa blev aktuella under mitten av 1940-talet, då staten införde ungdomsvårdskolor. Under denna period byggdes också barn- och ungdomspsykiatriska verksamheten ut och det blev obligatoriskt att ta kontakt med läkare eller psykiatriker för barnavårdsnämnden om det skulle ske ett omhändertagande och placering på ungdomsvårdskola av kriminella ungdomar. År 1960 kom åter en ny barnavårdslag som innebar att mer fokus skulle ligga på det förebyggande arbetet, i övrigt fanns inga större förändringar (Ibid.).

År 1974 avskaffades fängelsesystemet efter en ungdomsfängelseutredning. Utredningen visade att ungdomsfängelse inte ledde till positiva förändringar hos den unge och vanligast var att den unge återföll i brott direkt efter frigivning. År 1982 kom socialtjänstreformen och då försvann även ungdomsvårdskolorna och ersattes med § 12 – hem, s.k. ungdomshem. År 1982 trädde socialtjänstlagen i kraft, vilket innebar att barnavårdslagen upphörde och SoL kompletterades med tvångsvård i lagarna LVU och LVM (Ohlsson & Swärd 1994).

2. Kunskapsläget

Vi har tagit del av den forskning som ger en del förklaringar till varför och vilka ungdomar som begår brott, detta för att kunna förstå ungdomsbrottsligheten och effekten av snabba insatser. I detta avsnitt tar vi upp forskning om påföljden ungdomstjänst. Vi berör socialtjänsten, polisverksamheten, fältarbetet och åklagarmyndigheten, för att få en översikt av de olika professionerna. Vi kommer även att sammanfatta några studier gällande ungdomstjänst som genomförts i Sverige.

2.1 Varför och vilka ungdomar begår brott?

Alla människor kan begå brott men övervägande majoriteten väljer att avstå. Teorier om vad som utgör hinder för att avstå från att begå brott finns (Estrada & Flyghed 2007). Stark social kontroll är en teori. Socialkontroll innebär att ungdomen har en nära anknytning till sin familj och sina vänner och ungdomen har en stark moralisk övertygelse om hur samhället samspelar, samt respekt för samhällets regler. Människorna i ungdomens närhet har ett inflytande över det sociala livet och detta indikerar vilket liv ungdomen väljer. Miljön påverkar inläringen och att begå brott är något ungdomen lär sig (Ibid.) En annan forskning om vilka ungdomar som finns i riskzonen för att begå brott kan vi se i den kriminologiska forskningen. Här antyder den att det är samhällets resurser, familjens ekonomiska förutsättning och kamraters påverkans som utgör utökade risker för att ungdomarna ska begå brott (Brå 2008).

Den grupp i samhället som begår mest brott är enligt kriminalstatistiken ungdomar i åldersspannet 15-20 års ålder. År 2007 misstänktes cirka 21 400 personer i denna åldersgrupp för brott gentemot brottsbalken (Brå 2005). Ungdomar som begår brott vid enstaka tillfällen är ganska vanligt, cirka fem av tio ungdomar berättar att de begått en kriminell handling som t.ex. snatteri under de senaste tolv månaderna. Få ungdomar begår brott såsom t.ex. bilstöld eller andra grövre stölder (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010). Anledningen till att ungdomar begår brott härstammar ofta från en problemfylld tillvaro, både i hem och skola. Vanligt förekommande är också att ungdomarna har ett kriminellt umgänge där det finns en tillåtande attityd gentemot att begå brott. Vad gäller de grova brotten så är pojkar

överrepresenterade, medan brott som snatteri, alkohol och narkotika är mer könsfördelade (Brå 2005). Om man ser till lindrigare våldsbrott är pojkar även här överrepresenterade. Ökad risk för fortsatt kriminalitet är det för de ungdomar som tidigt döms för grövre brott (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010). Den som begår ett brott och som sedermera döms i tingsrätt, (ungdomen lagförs) kan av samhället ses som avvikande dvs. den unge stämplas som kriminell och detta kan få den unge att se sig själv och börja identifiera sig som kriminell (Sarnecki 2010).

Det är inte brottet i sig som utgör den största indikationen för en fortsatt kriminell brottsbana för ungdomen, det är istället brott eller brotten som begåtts som ger en uppfattning om ungdomens livsstil. Om brotten tar sin start tidigt i den unges levnadsår ökar risken för att kriminaliteten ska bli grövre och därför är det viktigt att vidta åtgärder tidigt (SOU 2004:122).

2.2 Socialtjänsten

Socialtjänstlagen som trädde i kraft år 1982 är en ramlag och i denna lag förklaras socialtjänstens övergripande mål genom tre övergripande begrepp såsom demokrati, jämlikhet/solidaritet och trygghet. Det är med socialtjänstens tre principer flexibilitet, kontinuitet och närhet som val av påföljd ska beaktas. I och med denna lagstiftning kom klientperspektivet i fokus och ett av målen var att den unge själv skulle medverka i sin behandling. Det är den unge som står i första rum och ska se till att skyddas (Brå 2005).

År 1989 kom en ny vårdreform att användas i Stockholm för kriminellt belastade ungdomar. Vårdreformen kallades för mellanvård och verksamheten skulle utformas på ett sätt där ungdomens personliga intressen skulle tillvaratas för att den unge skulle stärkas i sin självkänsla och kunna bygga upp sitt självförtroende. Ansvaret för leda denna vårdreform låg hos socialtjänstens fristående organisationer. Det startades upp flera mellanvårdsprojekt och det var ungdomar mellan 15 och 20 år som var aktuella för projekten och syftet med dessa mellanvårdsalternativ var att bryta ungdomarnas kriminella bana. Behandlingen varade i allt ifrån 1-2 år och vid inskrivningen av ungdomen upprättades en individuell vårdplan gemensamt med personalen och ungdomen. Vårdreformen väckte starka känslor bland allmänheten, då de menade att de brottsliga ungdomarna mer belönats, än straffats för sina handlingar. Ett av de projekt som blev mest uppmärksammat var projekt Sjö. Kritiken

omfattade även brister vad gällde familjen som helhet och avsaknaden av behandlingslösningar i hemmiljön. Denna kritik togs på allvar och mellanvårds reform utvecklades till att omfatta även ungdomarnas hem och fritidsmiljö (Sundell, Nyman & Alvarsdotter 2001:1).

Det är socialtjänsten som ska ingripa om unga begår brott och lagstödet för detta finns i Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Socialtjänstlagen (2001:453). Meningen är att ungdomar mellan 15-17 år ska dömas till vård inom socialtjänsten och ungdomar mellan 18-20 år till kriminalvården (Prop.2005/06:165).

År 1999 kom en reform som innebar stora förändringar i påföljdssystemet för unga lagöverträdare. Tanken var att unga genom socialtjänsten så långt det var möjligt skulle beredas vård istället för att bli föremål för kriminalvården. Anledningen enligt regeringen var att unga som begår brott ofta är socialt utsatta och en av socialtjänstens uppgifter är att se till så att barn och ungdomar får en så god utveckling som det är möjligt. Socialtjänsten anses ha större möjligheter att åstadkomma positiva förändringar för ungdomarna än kriminalvården, pga. deras långa erfarenhet med arbete med ungdomar och deras problem (Prop. 2005/06:165). Ungdomstjänst tillkom för att stärka proportionalitetskraven, dvs. att om domstolen menar på, att den vård som socialtjänsten föreslår inte är i proportion till brottets svårighetsgrad, så kan domstolen fastslå ungdomstjänst mellan 20 – 150 timmar (Brå 2005).

Ungdomstjänst ska ses som ett komplement till ungdomsvård och är till för unga som saknar eller endast har ett litet behov av vård. Även andra påföljder kan ungdomstjänst ersätta som t.ex. böter eller kortare frihetsberövande straff (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010). Den myndighet som har huvudansvaret för ett barn som begått brott är socialtjänsten. Vid en inkommen polisanmälan gällande ett barn är socialtjänsten skyldig till att ta ställning till om en utredning ska inledas eller ej, för att se om familjen och barnet är i behov av hjälp och stöd ifrån socialtjänsten (SOU 2004:122). Detta framgår i lagen SoL 11 kap. 2§ som anger:

Socialnämnden skall utan dröjsmål inleda en utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Unga som gjort sig skyldiga till brott ska i första hand bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Åtgärder som bl.a. vård och behandling har ett underliggande syfte, de ska främja en gynnsam utveckling och åstadkomma en positiv förändring hos ungdomen. Genom att påverka en ungdom att bryta sitt destruktiva beteende och levnads mönster ökas chanserna att i framtiden undvika den ordinarie straffprocessrättsliga behandlingen och fängelsevistelse. (Ibid.)

Påverkansprogrammet är en del i socialtjänstens stödinsats för den unge som begått brott och utdömts till ungdomstjänst. Hur många timmars samtal varje individ får avgörs av hur många timmar de dömts till. Olika former av påverkansprogram finns, de två som huvudsakligen används och som enligt Thunved, Clevesköld & Thunved (2010) har bäst effekter är KBT och familjebaserad behandling. KBT är en psykoterapeutisk inriktning och grunden för programmet går ut på att förändra den unges kriminella beteende mönster. Tanken är att den unge ska diskutera och konfronteras den handlingen som utförts. De ska få ett nytt utvidgat perspektiv på hur han/hon agerat och därmed få ett ökat medvetande och redskap för att kunna förändra sitt liv. Vid familjebaserade insatser är familjen i centrum och behandlingen inriktad på föräldrarnas beteende och på deras bemötande av sina barn. Den bygger på att det sociala samspelet i hemmet påverkar den unges problem (Ibid.).

Socialtjänsten har som uppgift att se till så att individernas levnadsförhållanden är goda och att det finns tillgång till den omsorg, service, information, råd och stöd som den enskilde individen behöver. Ett speciellt ansvar har socialtjänsten för barn och unga och mycket av socialtjänstens arbete ska bygga på förebyggande insatser. I dagsläget tas det stor hänsyn till barnets nätverk och barn som placeras utanför hemmet placeras ofta hos släktingarna eller nätverkshem. När det gäller arbetet med bl.a. kriminella ungdomar så har vård i öppna former eller mellanvård blivit allt vanligare. Socialtjänsten och polisen har i många kommuner ett samarbete. Socialtjänsten underrättas när ungdomen har begått ett brott och medverkar vid förhöret med ungdomen (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010).

2.3 Polisverksamheten

I vårt samhälle är det polisens uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet. Det polisiära arbetet ska främja rättvisa, trygghet, tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. Polisen har många arbetsuppgifter och en av dem är att arbeta preventivt och i bl.a. skolundervisning och i ungdomsverksamheter delge brottsförebyggande information (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010).

Polislagens 3§ handlar om polisens samverkan med andra myndigheter. Här anges det att polisen ska ha ett samarbete med myndigheter och organisationer som har en verksamhet som berör polisarbetet. Socialtjänsten är en sådan myndighet som är speciellt viktig för polisen att samverka med då de är skyldiga att meddela om förhållanden som kan leda till någon form av åtgärd (Ibid.).

Då detta är en generell uppgiftsskyldighet ifrån polisen gentemot socialtjänstens myndigheter kan uppgifter gällande individen lämnas obehindrat till socialtjänsten utan att det hindras av sekretessen. De kan alltså lämnas till socialtjänsten utan att polisen behöver inhämta individens samtycke. Polisen väger dock emellanåt in individens önskemål och inställning i sin bedömning, då det gäller att lämna uppgifter till socialtjänsten, pga. att socialtjänsten styrs främst av frivilliga insatser (Ibid.).

2.4 Fältarbete

I SoL 3 kapitel 1 § står det att bland annat att socialtjänsten ska arbeta uppsökande och ett sätt att tillmötes gå lagen är att använda sig av professionellt socialt fältarbete . En fältarbetare arbetar gentemot ungdomar som finns i riskzonen för att utveckla sociala problem och detta görs både på samhälls-, grupp- och individ nivå. Fältarbete i sig handlar om att skapa goda relationer genom möten med ungdomar i deras vardag t.ex. i skolan, fritidsgården, allmänt ute och via nätet. Centrala begrepp för fältarbetet är förebyggande, frivillighet, förtroende och flexibilitet. Grunden för mötet mellan ungdomen och fältarbetaren bygger på frivillighet i kontakten och på att skapa ett förtroende de båda i mellan. Fältarbetaren vistas i ungdomars och andra människors närmiljö, vilket ställer höga krav på respekt för deras integritet. Det är därför viktigt att ta ansvar som vuxen och myndighetsperson när nöden kräver det (RiF).

2.5 Åklagarmyndigheten

Utredning av ungdomsbrottslighet har med skyndsamhetskravet fått en högre prioritet och därför har åklagarmyndigheten infört speciella ungdomsåklagare som samarbetar med polisens ungdomsutredare. Det är ungdomsåklagaren som är förundersökningsledare i alla ärenden som kan leda till fängelse i mer än sex månader (Åklagarmyndigheten 2010). Detta gäller ungdomar som är mellan 15-17 år och ärende om brott som begåtts av ungdomar som fyllt 18 år hanteras av ordinarie åklagare. När den misstänkte är under 18 år ska åklagaren inhämta yttrande från socialtjänsten innan beslut tas. Åklagaren kan både lägga ned ärendet eller väcka åtal, samt kan även den misstänkte lagföras genom att åklagaren utfärdar ett strafföreläggande alternativt ge åtalsunderlåtelse. Då det gäller de två sist nämnda så bygger det på att ungdomen ska ha erkänt sitt brott, på så sätt undgås processen i domstol men ungdomen i fråga lagförs (RB 48 kap).

2.6 Unga lagöverträdare i åldrarna 15-20 år

En åklagare är skyldig att anmäla ett brott som går under allmänt åtal, det vill säga polisen kan undersöka dem och åklagaren kan väcka åtal även om målsäganden inte har framställt några straffyrkanden. Från denna regel görs undantag och reglerna om eftergift är ett exempel på ett sådant. Den unge ska så fort som möjligt konfronteras med den skada som brottet orsakat, för att på detta sätt skapa en medvetenhet om och en förståelse för vad brottet inneburit för den drabbade. För att uppnå önskad uppfostrande effekt ska den unge uppmanas att ställa till rätta efter sig i omdelbar anslutning till brottet. Den myndighet som oftast kommer i kontakt snabbast med unga som begått brott är polisen och de har getts en direkt rätt att uppmana unga lagöverträdare som fyllt 15 år men inte 18 år, att med egna insatser begränsa eller avhjälpa den skada som målsägande har drabbats av (Åklagarmyndigheten 2010).

Det finns särskilda bestämmelser gällande förundersökningen och för misstänkta som inte fyllt 18 år. Här resoneras det att en polis eller en åklagare som har intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare, är den som bör vara förundersökningsledare. Om den unge

tidigare varit aktuell för en förhandsundersökning ska samma polismän och åklagare hålla i den nya förundersökningen om det är möjligt (Ibid.).

2.7 Studier om ungdomstjänst

Det fanns inte så många studier att få tag på som handlade enbart om ungdomstjänst, men två studier fångade vårt intresse, den ena var Brås rapport där man gjort en utvärdering av 2007 års påföljdsreform för unga lagöverträdare från 2011 och den andra var en studie av Tomas Bons, Ungdomstjänst, ur ett socialtjänstperspektiv från 2010. Nedan finns en sammanfattning av dessa båda studier var och en för sig.

2.7.1 Ungdomsvård och ungdomstjänst. Brå rapport 2011:10

År 2007 kom påföljdsreformen för ungdomar och Brottsförebyggande rådet har utvärderat resultatet av denna reform. Det Brås rapport visar är att ungdomstjänst är den påföljd som blivit den vanligast när ungdomar döms i tingsrätten. År 2008 dömdes över 2 500 ungdomar till ungdomstjänst. Tidigare var dessa ungdomar aktuella för domar som gav böter eller ungdomsvård. Rapporten visar även att det är nio av tio ungdomar som fullföljer sin ungdomstjänst. Lika ljust ser inte kombinationen av ungdomsvård och ungdomstjänst ut, här visar det sig att nästan hälften av dessa ungdomar inte fullföljer sin ungdomstjänst. Från det att domen vunnit laga kraft påbörjar hälften av ungdomarna sin ungdomstjänst inom två månader och ungefär en fjärdedel av ungdomarna påbörjade sin ungdomstjänst inom fyra månader. 95 % av ungdomarna hade påbörjat sin ungdomstjänst efter ett år.

Kommunerna får lov att använda sig av både den privata och offentliga sektorn, samt ideella verksamheter i sitt val av arbetsplatser för ungdomstjänst. Studien visar att den vanligaste arbetsplatsen för ungdomstjänst var inom den privata sektorn, närmre en tredjedel av ungdomarna utförde sin ungdomstjänst där. I förarbetet står det att ungdomstjänsten ska innehålla mer än oavlönat arbete, det ska även finnas en särskilt anordnad verksamhet. Fyra av tio ungdomar som Brå studerat har bara fått inledande och avslutande samtal i samband med ungdomstjänsten. Övriga som fått tillgång till särskilt anordnad verksamhet har deltagit i

någon form av påverkansprogram. Riktlinjer för hur lång tiden för ungdomar som döms till ungdomstjänst får vara finns inte, riktlinjer som finns vad gäller tidsaspekten är för ungdomstjänstens motsvarighet för vuxna, nämligen samhällstjänst. Det finns en stor variation på hur kort respektive lång tid som ungdomarna avtjänar sitt straff på.

Brås rapport visar att socialtjänstens yttrande kring ungdomen till domstolen har blivit mycket bättre, dock tillägger Brå att de fortfarande kan bli bättre. Idag innehåller socialtjänstens yttranden uppgifter om planerade insatser, dess omfattning och varaktighet i större omfattning än tidigare. Det är ungefär sju procent av yttranden idag som saknar delar av bl.a.

omfattningen av insatsen. Alla ungdomar som fått ungdomstjänst som egen påföljd och inte fullföljer den blir återrapporterade till åklagaren. I reformen infördes en ny behandlingsinsats som handlar om att en kvalificerad kontaktperson till ungdomen ska utses. Kontaktpersonen ska fungera som ett personligt stöd till ungdomen och följa dennes utveckling och föra ett motivationsarbete då det gäller skola, fritid och arbete. Insatsen har inte fått något större genomslag enligt Brå, endast ett 50-tal kommuner använder sig av det. Skälet till att inte fler kommuner infört insatsen är för att de anser att det är svårt att få tag på kvalificerade kontaktpersoner och att insatsen är dyr. Det är långa handläggningstider inom rättsväsendet trots att ungdomsärenden ska behandlas skyndsamt. Denna studie visar att det genomsnittliga antalet dagar ifrån brott till dem i tingsrätt är 173 dagar. En åklagare ska i normalfall fatta beslut om åtal inom sex veckor från det att ungdomen delgivits misstanke om brott.

2.7.2 Ungdomstjänst - ur ett socialtjänstperspektiv

Tomas Bons genomförde en utvärdering av påföljden ungdomstjänst i åtta Södertörnskommuner och de han intervjuade var de som var ansvariga för ungdomstjänsten dvs. socialsekreterare, domare, åklagare och advokat. Denna studie är övervägande av kvalitativ art, men Bons har även använt sig av en kvantitativ enkätstudie. Rapporten är skriven tre år efter det att lagen om ungdomstjänst trädde i kraft som en fristående påföljd.

Bons ställde sig frågan om ungdomstjänst är en bra påföljd och svaret han fick i sin studie visade på att det inte är helt enkelt att svara på frågan, dock menade han att ungdomstjänst visade sig fungera om ungdomen var första gångs förbrytare och inte kommit så långt i sin kriminella karriär. Påföljden visade sig på det stora hela vara rätt för de flesta som dömdes till

ungdomstjänst, en påföljd i kombination med samtal verkar vara tillräckligt för att inte återgå till brottsbanan. Bons upptäckte problem när han skulle kartlägga socialtjänstens roll kring återfall och det var att när ungdomen blivit myndig, dvs. fyllt 18 år kom dessa återfallen inte till socialtjänstens kännedom. Ett annat bekymmer var socialtjänstens uppföljning av de ungdomar som fått påföljden ungdomstjänst, då de efter avslutat straff inte hade någon vidare kommunikation med ungdomen, såvida den inte hade någon form av påverkansprogram eller annan insats från socialtjänsten.

Bons tittade på kommunikationen mellan tingsrätt, polis och socialtjänst och fann att det på flera håll uttrycktes att det fanns problem med kommunikationen mellan myndigheterna. Problem som socialsekreteraren lyfte fram var att de ansåg att det var svårt att få tag på polisanmälningar inför ett yttrandesamtal och tyckte här att samverkan kunde bli bättre. Två av de kommuner som Bons studie vilade på hade ett tätare samarbete med polisen och det fanns bl.a. en socialsekreterare som var placerad hos polisen och de kunde därför snabbare finnas till hands för de ungdomar som kom till polisens kännedom. Samma person var också den som skrev yttrandet till åklagaren kring de ungdomar som inte var aktuella hos socialtjänsten och där redan hade tillgång till en handläggare.

Bons undrade vidare om det var rätt ungdomar som dömdes till ungdomstjänst och kom fram till att ungdomstjänst fungerade som bäst då inte ungdomen tidigare varit aktuell hos socialtjänsten. Ungdomens sociala nätverk var i dessa fall måna om att de så fort som möjligt skulle göra sig av med straffet och socialtjänsten. Bons konstaterar att det var nödvändigt att kombinera insatsen ungdomstjänst med annan insats för ungdomar som kommit en bit in på den kriminella vägen. Åklagarna i studien menade på att det var ovanligt att kombinera ungdomstjänst med annan insats. De resonerade som så att ungdomstjänst var till för de ungdomar som inte hade ett vårdbehov och förelåg det ett vårdbehov var påföljden ungdomstjänst inte lämplig. Åklagarna menade också på att de märkte att socialtjänsten var osäkra på var ribban skulle läggas när de skulle bedöma det särskilda vårdbehovet.

3. Teoriram

Syftet med en studie/undersökning är att den ska ge kunskap och bidra till förändring. Kunskapen kan på ett eller annat sätt redan vara förankrad i redan existerande kunskap och genom att nyttja den redan befintliga kunskapen i det nya materialet som arbetats fram, kan hela tiden kunskapsprocessen fortsätta (Patel & Davidson 2003). Vår teoriram kan liknas vid en trattmodell, med grund i ett helhetsperspektiv dvs. socialtjänsten, men som mynnar ut i individuellt perspektiv dvs. den unge. I vår initiala syn på den unge och socialtjänstens handlägningsprocess kring den samme, har vi valt att utgå från Travis Hirschi's teori om sociala band (Hirschi 2004). Denna teori befäster vikten av att den unge har en trygg förankring till familj och vänner samt att den unge känner sig delaktig i samhällets konstruktioner. Delaktighet, närhet och känslan av tillhörighet är centralt i vår syn för att förhindra att den unge begår nya brott. Socialtjänsten, med den unge i centrum är den myndighet som bäst kan svara upp till att de sociala banden stärks.

Vid placering i hemkommun kan den unge mötas utav människor i sin omgivning som ser endast ser brottet, men inte den unge. Denna syn kan befästa den unges syn på sig själv som brottsling och i och med detta kan vi se stora svårigheter för den unge att ta till sig de insatser och se resurser som behövs för att den unge skall få en trygg grund att stå på samt för att stärka de sociala banden. Stöd för denna problematik fann vi stämplingsteorin.

3.1 Teorin om sociala band

Durkheim said it many years ago: "We are moral beings to the extent that we are social beings" (Hirschi 2004, s. 18)

Travis Hirschi formade teorin om sociala band och det som utmärkte denna var att han inte var intresserad av varför människor begick brott, utan istället av varför människor inte begick brott. Orsaken till varför människor inte begår brott fanns enligt Hirschi i graden av samordning av den enskilda personen i samhället. Hirschi menar på det är fyra element som binder personens sociala band till samhället. Dessa fyra element påverkar personen så mycket att den kan avstå ifrån att begå brott och vi kommer kort nedan presentera dessa fyra element:

- Anknytning: Gäller de vanliga relationerna som personen har till bl.a. föräldrar, skola och vänner.
- Åtagande: Gäller de konforma förhållanden personen har till bl.a. arbete, utbildning och sunda livsval.
- Delaktighet: Gäller de traditionella engagemang personen har till arbete skola och föreningslivsaktiviteter.
- Övertygelse: Gäller personens syn på samhällsordningens legitimitet, dvs. positiv inställning till statens regler och lagar och avstår därför från brottsliga handlingar och en negativ syn på handlingar som går emot normer och lagar.

Dessa fyra element hänger ihop och en person som har alla dessa kommer med all sannolikhet inte att begå brott eftersom dennes sociala band knyter personen till det samhälle den lever i (Sarnecki 2009; jmf Hirschi 2004).

3.2 Stämplingsteorin

Stämplingsteorin handlar om att samhällets reaktioner på brottsliga handlingar på lång sikt kan leda till att personens självbild förändras, så att han/hon börjar uppfatta sig själv som kriminell/avvikare och börjar bete sig därefter. Avvikande handlingar gör alla människor, speciellt barn och ungdomar p.g.a. att de inte känner till alla normer och regler som finns. Denna typ av avvikelse kallas för primär avvikelse. De flesta av dessa ungdomar upptäcks inte och får inte i heller några reaktioner ifrån samhället på sina handlingar och växer så småningom ur det kriminella. Om så inte sker och personen blir stigmatiserad och stämplad som avvikare av samhället kommer självbilden att påverkas. När avvikelsen blivit en del av självbilden blir detta en sekundär avvikelse och det avvikande beteendet fortsätter och en individ i denna utvecklingsbana löper stor risk att utveckla en kriminell identitet och påbörja en långvarig kriminell karriär (Sarnecki 2009; jmf Collins 2008).

3.3 Symbolisk interaktionism

Teori framställd av den amerikanske socialpsykologen och filosofen George Herbert Mead (1863-1931) och en av hans medarbetare, Herbert Blumer (1930–1987), som 1937 gav upphov till själva termen

Kärnan i den symboliska interaktionismen ligger i tanken att vi interagerar (samspekar) med varandra med hjälp av gester, minspel, ord och andra symboler. Människans identitet och självmedvetande har ett socialt ursprung och uppstår i vårt samspel med andra. Människan har en förmåga att se sig själv ur andra människors perspektiv och detta kallar Mead för rollövertagande. Med detta menar Mead att vi ser på oss själv så som andra ser på oss, eller snarare så som vi tror att andra ser på oss.

Människan skapas i samspelet med andra och detta är en ständigt pågående process och vi blir aldrig färdig socialiserade. Vi påverkas ständigt i våra interaktioner med andra och vissa relationer är mer betydande än andra. Varje möte ger intryck och vi utvecklas i detta och förändrar vår självbild och vår syn på vår omgivning. Våra normer och värderingar skapas i samspel med andra och det är centralt för människans sociala utveckling att få tillhöra och att få tillföra, då människans sociala utveckling bygger på att vi tar och ger av oss själva och att varje individ är viktig i samhällets sociala konstruktion (Sarnecki 2009).

4. Metod och metodologiska övervägande

4.1 Val av metod

Utifrån vårt syfte var vi intresserade av explicita beskrivningar och uttryck hos våra respondenter och vi ville även få ta del av det som sades mellan raderna (Kvale & Brinkmann 2009).

I en kvantitativ studie kan syftet bl.a. vara att generalisera resultatet utifrån en representativ population, i vissa fall även med utgångspunkt från en hypotes (Bryman 2011). Syftet med vår studie var att undersöka vilka tankar och uppfattningar som fanns hos de professionella som arbetar med ungdomstjänst och hur de upplevde denna påföljd. de vi avsåg intervjua var socialarbetare, polisen och åklagare. Vi var även intresserade av hur dessa professioner samverkade kring den unge lagöverträdaren. En kvalitativ metod syftar bl.a. till att synliggöra erfarenheter och tankemönster hos respondenten samt att erhålla nyanserade beskrivningar av olika kvalitativa aspekter i deras livsvärld (Kvale & Brinkmann 2009).

Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer, vilket enligt Bryman (2011) innebär att forskaren har en uppsättning frågor som kan beskrivas som ett frågeschema, dessa frågor är nedskrivna men används endast som ett stöd för forskaren. Frågorna behöver inte ställas i en viss ordning. Fördelen med denna typ av intervju är att den öppnar upp för uppföljningsfrågor från det som forskaren uppfattar som viktiga svar. Enligt Bryman (2011) kan forskaren formulera sina frågor rätt så allmänt och flexibelt jämförelsevis mot en strukturerad intervju som ofta används vid kvantitativa undersökningar till survey undersökningar där forskaren följer intervjuguiden slaviskt. Kännetecknande för semistrukturerad intervjuform är att forskarens planering kan ändras under intervjuernas gång, då forskaren blir mer bekväm med sitt frågeschema och kan då släppa på det och då lättare gå över till en mer samtals liknande intervjuform som då kallas ostrukturerad intervju. Semistrukturerad intervju ligger mellan en strukturerad och en ostrukturerad intervju där av benämningen semi som betyder halv. Forskaren har då en möjlighet till att ställa ytterligare frågor (uppföljningsfrågor) utöver till det som uppfattas som viktiga svar (Bryman 2011).

Enligt Bryman (2011) har forskaren ett flexibelt sätt att arbeta på, tyngden ska läggas på intervjupersonens upplevelse och uppfattning. Vid självaste utformningen av frågeschemat är det viktigt att forskaren får information om intervjupersonens upplevelser om sin omvärld eller situation. Frågeformuleringarna ska inte vara för specifika, vilket då kan leda till hinder för nya idéer eller synsätt som kan leda in forskaren till att vidga sitt seende. Forskaren måste alltid ställa frågor som kan besvara hans forskningsfrågor. Forskaren ska använda sig av ett språk som intervjupersonen behärskar och tänka på att inte ställa ledande frågor.

Bakgrundsfakta ska alltid noteras om till exempel ålder, kön och arbetsposition. Att bekanta sig med miljön som intervjupersonen arbetar i är en fördel för att själv skapa sig en känsla som hjälper en till större förståelse (Bryman 2011).

4.2 Alternativa intervjuformer

En annan metod som är vanligt förekommande är fokusgrupper, vilket innebär att det görs en gruppintervju där alla intervjuas samtidigt. Forskaren vill då undersöka individers egenskaper i grupp. Denna typ utav intervjuform används då syftet är studera människors reaktioner på varandras åsikter och skaffa sig en bild utav samspelet i gruppen. Forskaren utformar då förhållandevis en ostrukturerad situation för att få fram deltagarnas synsätt och åsikter ska kunna lyftas fram. Intervjuarens roll i fokusgrupper är att stötta intervjun men inte styra den. Forskaren roll brukar benämnas som facilitator eller gruppleddare (Bryman 2011).

För oss kunde fokusgrupps intervjuer eventuellt varit en inbesparing tidsmässigt, men vi valde att inte använda oss av denna typ intervjuform, då vi såg svårigheter i att samla socialsekreterare, fältsekreterare, polis och åklagare samtidigt.

4.3 Metodens förtjänster och begränsningar

Med data från fokusgrupps material hade vi inte lika lätt kunnat sortera ut var och ens berättelse och sätt att arbeta på. Därför ansåg vi att det bästa för vår undersökning var att intervjua våra intervjupersoner var för sig, då vi på så sätt lättare kunde jämföra vårt material. Intervjuformen fokusgrupp hade begränsat oss från att få fram individuella tankar och upplevelser, vilket semistrukturerad intervju har kunnat ge oss. Var och en har fått berätta om sitt arbete och sin roll, utan påverkan av andra. En annan förtjänst med semistrukturerade intervjuer är att det är lättare att få personer till att ta sig tid till att bli intervjuade. Fokusgruppsintervjuer kan vara tidskrävande i den andemeningen att det kan vara svårt att lyckas samla ihop en viss typ av grupp där alla kan mötas samtidigt.

4.4 Urvalsprocessen

Vårt syfte är att undersöka vilka tankar och uppfattningar som finns hos de professionella som arbetar med ungdomstjänst och hur de upplever denna påföljd, de vi avser intervjua är socialsekreterare, fältarbetare, polis och åklagare. Vi är även intresserade av hur dessa professioner samverkar kring den unge lagöverträdaren. Vi har gjort ett målinriktat urval för att finna de myndighetspersoner med kunskap och kännedom om påföljden ungdomstjänst och som på bästa sätt kan ge oss svar på vår problemformulering (Bryman 2011).

Vi kontaktade verksamhetsansvarig på respektive myndighet för att berätta om vår studie och för att därigenom få acces till representativa intervjupersoner. De kriterier vi satt upp var att det skulle vara personer som hade kännedom om och som arbetade med påföljden ungdomstjänst. Vårt mål var att intervjua en socialsekreterare, en fältsekreterare, en polis som hanterade påföljden ungdomstjänst i en mellanstor- och en mindre kommun i Skåne, att vi valde de två kommuner vi gjorde berodde helt och hållet på tillgänglighet och acces. Vidare ville vi ha en intervju med en person från åklagarmyndigheten. Anledningen till att vi endast valde att ha med en intervju från åklagarmyndigheten berodde på att de hade en annan organisation än de övriga aktörerna och hade en mer centralorganisation där olika kommuner var sammanslagna. Som vi beskriver i vår förförståelse tror vi att den unges ärende handläggning blir olika, beroende på den kunskap och erfarenhet som handläggaren besitter

eller brist på den samme, samt även att de riktlinjer och ekonomiska förutsättningar som finns i respektive kommun skiljer sig nämnvärt åt och att det påverkar handläggningen.

4.5 Genomförande och bearbetning av intervjuerna

Vi kontaktade de personer som vi avsåg intervja via telefon där vi bokade tid och plats för intervjun. Alla intervjuer genomfördes på respektive aktörers arbetsplats, för att det var en önskan från aktörerna då de hade en ansträngd arbetssituation och därför inte skulle ta mer tid i anspråk för intervjun än det vi behövde. Därefter skickade vi ut ett informationsbrev där vi beskrev syftet med vår studie. Innan vi började intervjun fick intervjupersonen underteckna en samtyckesblankett. Information delgavs även muntligt vid intervjutillfället och erbjudande om att få ta del av materialet som framkommit gavs, för att den intervjuade skulle få möjligheten att gå igenom sina svar och se så att vi uppfattat dem rätt. Intervjuerna spelades in med hjälp av en mobiltelefon. Fördelen med att spela in intervjuerna är enligt Bryman (2011) att exakt allt som den intervjuade sagt kommer med och att vi kan vara mer närvarande och lyhörda på ex kroppsspråk och olika intryck. Vi genomförde sammanlagt sju stycken intervjuer och innan vi började den första diskuterade vi hur vi skulle gå tillväga och vem som skulle göra vad. Vi bestämde oss för att en skulle hålla i själva intervjun och den andre skulle sammanfatta och hålla koll på att vi inte missade något i vårt frågeschema. Alla intervjuer genomfördes på samma sätt, dels för att vi kände oss bekväma med arbetssättet, men även för att det blev lättare för oss att hålla den röda tråden. All insamlad data transkriberas noggrant och ordagrant och genom detta ökades tillförlitligheten. Då all data var insamlad kodade vi denne och kategoriserade den i olika begreppsförklaringar, därefter tolkade vi och analyserade vi materialet.

4.6 Validitet och Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att vid upprepade mätningar av ett och samma objekt erhålla samma svar. Med validitet menas hur väl det mäts som avses mätas dvs. hur giltiga är svaren, men också hur giltig är metoden som använts för att erhålla svaren (Kvale 2009). Begreppen

reliabilitet och validitet härstammar från den kvantitativa traditionen, men är enligt Kvale (2009) användbara även inom den kvalitativa traditionen och då i fråga om trovärdigheten i studien, dvs. att det finns belägg för resultatet och att det gjorts en trovärdig tolkning av den samma.

För att vår studie skulle uppnå hög trovärdighet utgick vi från samma intervjuguide vid våra intervjuer. Vi har också förvissat oss om att vi har förstått informanternas tolkningar korrekt genom att summera informanternas svar under intervjun och gett dem tillfälle att förtydliga om vi gjort en annan tolkning än den de gjort. Vidare har vi spelat in intervjuerna, transkriberat och tematiserat dem enligt samma principer. Vi gjorde alla intervjuer tillsammans, en hade huvudansvar för själva intervjun medan den andre observerade och förde anteckningar. All insamlad data transkriberas noggrant och ordgrant och genom detta ökades tillförlitligheten. Då all data var insamlad kodade vi denne och kategoriserade den i olika begreppsförklaringar, därefter tolkade vi och analyserade vi materialet.

4.7 Forskningsetiska överväganden

De forskningsetiska övervägandena i samhällsvetenskapliga undersökningar sätter fokus på vilka värderingar som görs gällande och som ses som relevanta för forskaren. Det handlar bland annat om hur de personer som avses studeras ska behandlas tillika deras medvetenhet om forskningssituationen. Dessa överväganden är indelade i fyra grundkrav som är informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet och som nedan kommer att förklaras mer ingående (Vetenskapsrådet 2002). Det är av största vikt att intervjuaren inte ser de fyra grundkraven som något som ska fixas innan intervjun, utan som något levande under hela intervjun och att öppenheten finns för de dilemman, mångtydigheter och konflikter som med all sannolikhet uppkommer under en intervjuprocess (Kvale & Brinkmann 2009).

4.7.1 Informationskravet

Forskaren skall informera de som avses medverka i studien om studiens syfte samt den avses genomföras. De medverkande skall upplysas om att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan välja att avbryta sin medverkan. I förhandsinformationen skall ingå den projektansvariges namn och institutionsanknytning för att underlätta kontakten med ansvarig forskare. Undersökningens syfte skall anges och en beskrivning skall ges av hur studien i stora drag kommer att genomföras. Forskaren skall givetvis betona de vinster i fråga om ny kunskap etc. som forskningen i fråga kan komma att bidra till för att motivera till deltagande. Information skall ges om att de uppgifter som insamlas inte kommer att användas för något annat syfte än för studien (Vetenskapsrådet 2002 jmf Bryman 2011).

För att tillmötesgå informationskravet i vår studie, tog vi först kontakt med respektive verksamhetschef och för densamma uppgav vi syftet med vår studie samt hur vi har tänkt oss gällande antal respondenter och den tid som behövdes för vårt förfogande. Sedan tog vi kontakt via telefon med de personer vi avsåg att intervjua och informerade även dessa personer om syfte med vår studie, samt meddelade att ett mer detaljerat informationsbrev kommer att skickas ut före intervjun. I vårt informationsbrev tydliggjorde vi att all insamlad data endast kommer att användas och förekomma i gällande studie. Information om frivilligheten i deras deltagande, samt information om att de när som helst under studiens gång kunde välja att dra sig ur.

4.7.2 Samtyckeskravet

Forskning som innebär deltagande personer kräver att samtycke inhämtas ifrån vederbörande. Personer som deltar i en studie/undersökning ska ha rätt att själv bestämma hur länge de är beredda på att medverka i studien och på vilka villkor. Under inga villkor får den deltagande utsättas för påtryckningar eller dylikt om den bestämmer sig för att avbryta sin medverkan i studien (Vetenskapsrådet 1990 jmf Bryman 2011).

Samtyckeskravet handlar bl.a. om att informera deltagande att det är frivilligt att medverka och att de när helst de vill kan avbryta. Vid intervjutillfället gavs en muntlig genomgång av denna information och en samtyckesblankett undertecknades.

4.7.3 Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet handlar om att alla uppgifter som rör personerna som är deltagande i undersökningen ska behandlas med största möjliga sekretess och förvaras på ett sådant sätt att ingen obehörig kommer åt uppgifterna. Om forskningen handlar om etiskt känsliga uppgifter och om det kommer att gå att utläsa vem uppgiftsgivaren är, bör en tystnadspliktsförbindelse upprättas (Vetskapsrådet 1990 jmf Bryman 2011).

Både vid första telefonkontakten informerade vi om att deras uppgifter kommer att hanteras konfidentiellt. Det är viktigt att se till så att inga namn på papper finns synliga för oberörda, inte heller lagra intervjupersonernas namn och adress på hårddisken och därför har vi se till så att all data varit inlåst. I informationsbrevet och i samtyckesblanketten stod det också information om vår hantering av datainsamlingen. I vår redovisning av studien har vi valt att benämna de olika kommunerna med A respektive B. De olika intervjuade professionerna benämns med titel och bokstav A eller B beroende på vilken kommun de arbetar i. Både inspelningar och annan skriftlig inhämtad datum kommer sedan att förstöras.

4.7.4 Nyttjandekravet

Nyttjandekravet handlar om att de insamlade uppgifterna som intervjupersoner avgett, inte får under några omständigheter användas till någonting annat än forskning, vilket innebär att forskaren inte får lov att sälja eller låna ut uppgifter till andra forskare eller företag om enskilda människor. Undantag gäller om en annan forskare tar på sig samma förpliktelser och skyldigheter som de forskare som från första start samlat in materialet (Vetskapsrådet 1990 jmf Bryman 2011).

Som vi tidigare nämnt skickade vi ut både informationsbrev kring studiens syfte och individskyddskravet och ett samtyckesbrev där skriftlig information gas. Vid själva intervjutillfället förtydligade vi även det muntligt att det insamlade materialet endast kommer att användas i forskningssyfte och kommer att förstöras när studien är färdig.

4.8 Litteratur- och artikelsökning

Vår studie har en explorativ ansats, vilket innebär att studien kommer att vara utforskande och syftet med dessa undersökningar är att inhämta så mycket kunskap som möjligt om vårt problemområde och belysa det allsidigt (Patel & Davidsson 2003).

Vi har använt oss av HKR bibliotekets databas och där genom olika sökord hittat relevant litteratur. Sökord som vi använt har varit bl.a. ungdom, ungdomstjänst, den unge lagöverträdaren och ungdomsbrottslighet. Vi har även kommit i kontakt med användbar litteratur genom tidigare uppsatsers referensförteckningar. Internet har också varit en källa för kunskaps inhämtning då rapporter, direktiv och material från SOU gått att finna där.

Vi har förutom ovan, läst och tagit del av andra studier som gjorts inom området ungdomstjänst som påföljd.

5. Samverkan

I förarbetena markeras vikten av ett väl utvecklat samarbete mellan de myndigheter som handlägger ungdomsmål. I första hand är det polis, socialtjänst och åklagare som nämns och förutsättningarna för att ett sådant samarbete ska fungera och utvecklas är att varje myndighet begränsar antalet personer som handlägger ungdomsärenden. Vinsterna är flera vid en sådan verksamhet bl.a. så får handläggarna en erfarenhet och blir med tiden snabba och skickliga på att hantera ungdomsärenden och kontinuitet uppnås i kontakten med unga och deras föräldrar. Även alla som arbetar i kretsen kring ungdomarna lär känna varandra på ett sätt som inte annars uppnåtts (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010).

När en ung människa misstänks för brott är det viktigt att socialtjänsten blir underrättad i ett tidigt läge, för att chansen att en företrädare från socialtjänsten ska ha möjlighet att medverka under brottsutredningen ska öka. Socialtjänsten kan då även snabbt genomföra den utredning av den unges levnadsomständigheter som krävs, men också sätta igång stödåtgärder om det behövs. Det är viktigt att socialtjänsten finns med vid förhör av den unge, både som ett stöd och för att få information om brottet, omständigheterna kring det och för att i ett tidigt läge få kontakt med den unge och dennas vårdnadshavare (Ibid.).

Av regeringen fick åklagarmyndigheten efter reformen år 2007 uppdrag att införa en rutin för samverkan, samt att förstärka densamma mellan rättsväsendet och socialtjänsten. Målet med samverkan ska vara att alla inblandade parter aktivt ska medverka till en förbättrad kvalitet och effektivitet. Ett annat mål är att handläggningen av ärenden av unga lagöverträdare ska bli mer enhetlig (Brå 2011, s. 45). I en utvärdering som Brå utfört 2011 framkommer det att mer än två tredjedelar av landets kommuner inte har en strukturerad lokal samverkan. Faktorer som åklagarna lyfter fram enligt rapporten som utgör hinder för en strukturerad samverkan är brist på resurser och socialtjänstens höga personalomsättning som i sin tur bidrar till att kunskaperna om ungdomspåföljderna inte stannar kvar i verksamheten (Ibid.).

5.1 Samverkan socialtjänst och polis

Det är socialtjänsten uppgift att se till den unges sociala situation och utreda den samme och det åligger polisen att ansvara för själva brottsutredningen. Kompetensen för att utreda brott finns hos polisen och det är både socialtjänsten och polisen överens om. För att den unge ska få det stöd och den hjälp som den är i behov av är det viktigt att brottsutredningen inte är undermålig, då det finns risk att myndigheterna inte kan utreda vem som är den skyldiga till gärningen, vilket i sin tur kan leda till att det påverkar den unges situation och dennes konsekvenser negativt (Sarnecki 1981).

Möjligheterna för samverkan mellan myndigheterna påverkas av den politiska styrningen och socialtjänstens arbete är starkt politiskt styrt. De beslut som socialsekreteraren fattar om olika insatser prövas av de lokala politikerna. Hög grad av politisk styrning påverkar samverkan och kan utgöra hinder. Lägre grad av styrning ger en större frihet för de inblandade professioner (Danermark & Kullberg 1999). Danermark & Kullberg (1999) anser att det är av yttersta vikt att klargöra de organisatoriska strukturer som de inblandade professionerna i samverkan kommer från, detta för att få en bra samverkan och för att alla skall veta var besluten fattas och vem det är som äger rätten att besluta om vad.

Socialsekreterare och poliser är offentligt anställda tjänstemän som har till uppgift att tillämpa de ålagda regelverken som finns i mötet med allmänheten. De ska avgöra hur medborgaren passar in i regelverket och vilka av organisationens verktyg som sedan ska användas i arbetet med den enskilde (prop. 2002/03:53). Danermark och Kullberg (1999) skriver att polis och socialtjänst har olika huvudmän och det bör finnas med som åtanke när samverkan analyseras i en organisatorisk kontext. Socialtjänsten är en kommunal verksamhet och polisens verksamhet är statligt styrd och det är av största vikt att tänka på att de olika organisationernas kunskap om ungdomar som begår brott skiljer sig åt (prop. 2002/03:53).

5.2 Lagar som styr samverkan inom socialtjänsten och polisen

Socialtjänsten såväl som polisen har lagar som betonar samverkan mellan de båda myndigheterna. Socialtjänsten och polisen är enligt lag skyldiga att samverka kring de ungdomar som har problem med sin tillvaro.

Socialtjänstensmål är att enligt SoL 1:1§.

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människors;

– ekonomiska och sociala trygghet

– jämlikhet i levnadsvillkor

– aktivt deltagande i samhällslivet

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sina och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.

Verksamheten skall byggas på respekt för människors självbestämmande rätt och integritet (SoL 1:1§).

Socialtjänstens uppgifter enligt SoL 3.1§ och 3.3§;

Till socialnämndens uppgifter hör att;

– Göra sig väl förtrogen med levnadsförhållanden i kommunerna,

– Medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,

– Informera om socialtjänsten i kommunen,

– Genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden,

Enligt SoL 3:3 § är socialtjänstens uppgifter att;

Insatserna inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av socialnämndens uppgifter skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras (SoL 3:3§).

Polisens ändamål och uppgifter enligt PL (1984:387) 1 §.

Polisverksamhetens ändamål;

Som ett led i samhällets verksamhet för att främja rättvisa och trygghet skall polisens arbete syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp (PL 1§).

Till polisens uppgifter hör att:

- Förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten.*
- Övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav, samt ingripa när sådana har inträffat.*
- Bedriva spaning och utredning av brott som hör under allmänt åtal.*
- Lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådana bistånd lämpligen kan ges av polisen.*

Polisen ska enligt PL 3§ samverka med andra myndigheter;

Särskilt åligger det därvid polisen att fortlöpande samarbete med myndigheter inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem. Andra myndigheter skall ge polisen stöd i dess arbete (PL 3§).

5.3 Sekretess och samverkan

Bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar regleras i 1:1 § OSL. Vad gäller sekretessbestämmelserna mellan myndigheter så skall de alltid tillämpa den bestämmelse som ger det starkaste sekretesskyddet för den enskilde och detta är reglerat i 7:1 § OSL. Ser man till sekretessen som ett skydd för

den enskilde, kan dessa brytas av den enskilde själv om denne ger sitt samtycke och detta är reglerat i kap 12 OSL. Sekretess som gäller för socialtjänsten regleras i 26:1 OSL, sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. En uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning bryter alltid sekretessen och ett exempel på detta står att läsa i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen som gäller skyldighet för myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra angivna myndigheter att anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till barnets skydd. I 10 kap. OSL står det att läsa om sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretessen, en sådan är själva generalklausulen 27 §. Här står det att en sekretessbelagd uppgift får lämnas ut till en annan myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften som lämnas har företräde, framför det intresse som sekretessen var avsedd att skydda (SFS 2009:400).

När en person som är mellan 15-18 år begår ett brott är polis och socialtjänst skyldiga att samverka. Offentlighets- och sekretess lagstiftningen är inte att uppfattas som ett hinder myndigheter emellan, även om det ibland så görs. Individskyddet och skyddet mot det allmänna är av största vikt och lagens tydlighet bör ses som en tillgång till myndigheternas samverkans arbete.

5.4 Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden. Rapport 2012:5

Brå fick 2011 i uppdrag enligt regleringsbrevet att fokusera på ungdomsärenden och år 2012 kom deras rapport om Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden. I denna rapport lyftes det fram att handläggningstiden var längre för unga som misstänks för brott än för vuxna som begått samma kriminella handling. Misshandel är det brott som enligt Brås rapport tar längst tid att handlägga. I de län som Brå granskat varierade handläggningstiden mellan allt ifrån 16 veckor upp till 25 veckor från anmälan till beslut i åtalsfrågan. Från det att anmälan inkom till polismyndigheten tills det att förundersökningen inleddes, visade det sig i granskningen att det gick relativt snabbt.

I Brås rapport lyftes två förbättringsmöjligheter fram och det ena var att tiden fram till ett första förhör med vittnena skulle förkortas. I vissa fall tog det upp till en månad innan första

vittnet hördes och när vittnet kontaktades hade situationen förändrats, antingen hade vittnet inte hela händelsen i behållning eller så ansåg de att det dragit ut så på tiden att de inte längre ansåg det aktuellt att samarbeta med polisen, samt att i vissa fall hade de hunnit bli rädda för gärningsmannen. Det andra som granskningen visade var att det i snitt tog 10 veckor från det att förundersökning inletts tills det att första förhöret med den misstänkte hålls, trots att det är lagstadgat med en sexveckorstidsfrist fram till beslut i åtalsfrågan. I en tidigare rapport som gjorts år 2009 av rikspolisstyrelsen, visade det sig finnas poliser som medvetet väntade med att underrätta den misstänkte så fort som möjligt och att polisen väntade med att hålla förhör för att fristen skulle löpa ut, vilket strider mot både lagstiftning och det allmänna skyndsamhetskravet. När ärendet nådde åklagaren och denne skulle göra en bedömning av förundersökningen och fatta beslut i åtalsfrågan tog det i snitt 23 dagar, vilket var positivt då deras tidsfrist ligger på 42 dagar.

För att få en bredare och bättre förståelse för anledningen till att de fyra olika länen visade upp så varierande handläggningstider genomförde Brå fokusgruppintervjuer där polis, åklagare och socialtjänst var representerade. I dessa intervjuer framkom det att det var viktigt att de personer som hanterade ungdomsärenden behövde öka sin specialisering. Något som framlades var att poliser i yttre tjänst skulle ha kunskap om den lagstiftning som gäller i ärenden med unga misstänkta, för att minska risken för att vid semester och frånvaro att ärenden blir liggandes. Något som fokusgruppintervjuerna också visade var att samverkan är ett av de viktigaste medlen för en effektiv handläggning av ungdomsbrott. God samverkan mellan polis, åklagare, socialtjänst och i vissa fall även tingsrätten är en enligt rapporten en framgångsfaktor.

Brister som framkom var bland annat socialtjänstens yttrande, som enligt åklagarna ofta innehöll brister i kunskapen om hur dessa skulle skrivas. Annat som lyftes fram var att åklagaren ofta fick vänta länge på att yttrandena skulle inkomma, samtidigt menade socialtjänsten att de inte alltid fick den tid som de ansåg sig behöva för att skriva ett yttrande. Samtliga under intervjun framhöll vikten av att socialtjänsten var med vid det första förhöret med den misstänkte, trots det visade Brås granskning att socialtjänsten i snitt var med på endast vart fjärde förhör. Deltagarna i intervjun menade att det var ett dilemma vilket som skulle väga tyngst, skyndsamhetskravet eller kravet på olika aktörers medverkan vid förhör, då alla parter inte kunde närvara vid kort varsel.

6. Resultat och analys

Detta kapitel består av två avsnitt och i första avsnittet kommer vi att presentera våra resultat från intervjuerna vi genomfört med socialsekreterare, fältarbetare, polis och åklagare i två olika kommuner i Skåne och i andra avsnittet analysera och diskutera våra resultat med utgångspunkt från vår teori. Vi har som vi tagit upp i vår metoddel aidentifierat både kommunerna och intervjupersonerna. Vi har genomfört sju intervjuer som bestått av en socialsekreterare, en fältarbetare och en polis i var och en av de båda kommunerna, samt en åklagare för att få en större helhet. De olika kommunerna benämns som kommun A (mellanstor) och kommun B (mindre). Socialsekreterare, fältsekreterare och polis benämns med bokstav A och B beroende på vilken kommun de arbetar i. Åklagare benämns inte med någon bokstav. I resultatdelen kommer vi att presentera intervjupersonernas tankar och uppfattningar om påföljden ungdomstjänst och även hur deras samverkan mellan de olika professionerna ser ut.

6.1 Resultat

Resultaten från vår studie presenteras utifrån vår intervjuguide som grundar sig på vårt syfte och våra frågeställningar.

6.1.1 Ungdomstjänstens organisering

Åklagaren berättar att det i förarbetena står att påföljden ungdomstjänst ska innehålla en arbetsdel och en påverkansdel. Arbetsdelen ska alltid vara större än påverkansdelen då det annars tangerar till att bli mer vård och då skulle en annan påföljd ha dömts ut som ex. ungdomsvård.

Åklagare - Det ska finnas till viss del, som jag förstått det så ska det finnas en viss del som ska utgöras av en påverkansdel men sen är det lite beroende på hur många timmar. I början sa dem att det skulle va ett visst antal om det var 5 eller

10 timmar men sen beror det lite på... ju längre ungdomstjänst desto större kan ju den påverkansdelen vara och är den bara det lägsta så kan den ju inte utgöra alla dem timmarna för då blir det ingen ungdomstjänst.

Enligt åklagaren står det inte i domslutet hur många timmar som ska vara arbete och hur många timmar som ska vara påverkansdel, utan att det är upp till socialtjänsten själva att styra. Det står i domstolsbeslutet att om det uppstår förändringar som gör att det finns själ att ändra påföljden så ska socialtjänsten kontakta oss, berättar åklagaren.

I kommun A arbetar en socialsekreterare på heltid med att anordna ungdomstjänst för de cirka 20-30 ungdomar som varje år döms till påföljden ungdomstjänst. Socialsekreteraren träffar ungdomen för att göra en förhandsbedömning, som ligger till grund för det yttrande som lämnas till åklagaren. Vid förhandsbedömningen är vårdnadshavare med, eftersom den unge är under 18 år och vid detta möte informeras den unge om vad ungdomstjänst är. Socialsekreteraren försöker få en uppfattning under mötet om hur det ser ut kring den unge, vilka intressen den unge har för att kunna ordna en bra ungdomstjänstplats. Samma socialsekreterare rekryterar också ungdomstjänstplatsen och sköter uppföljningen av densamme.

Socialsekreterare A - Ungdomstjänst här i ... kommun ligger på en handläggare som jobbar med det och det är då jag, jag jobbar bara med det. Vi har då gjort som så att jag letar upp platserna, alltså arbetsplatserna och vi följer upp dem när det är klart, alltså jag följer upp ungdomarna när det är färdigt och jag skriver en arbetsplan innan ungdomen går ut.

I kommun B ser organisationen kring arbetet med ungdomstjänst annorlunda ut. Här är det tre socialsekreterare som sköter handläggningen av ungdomstjänst. Det är socialsekreteraren som träffar ungdomen tillsammans med vårdnadshavare för att göra en förhandsbedömning, som ligger till grund för det yttrandet som sedan skickas till åklagaren. Det är fältarbetarna som har ansvar för rekrytering av arbetsplatser, uppstartsmöte och avslutsmöte med ungdomarna. Både socialsekreteraren och fältsekreteraren är nöjda med denna uppdelning av arbetet med påföljden ungdomstjänst.

Socialsekreterare B - ... vi har ju fältsekreterare anställd hos oss som har hand om ungdomstjänsten och vi handlägger ärendet och de letar platser och så... det har vi väldigt bra uppbyggt här...

I både kommun A och B använde de sig av både kommunala, privata och ideella arbetsplatser. Kommun B försökte att använda sig mest av icke kommunala arbetsplatser då både socialsekreterare och fältsekreterare menade på att den formen av arbetsplatser gynnade den unges utveckling då det kan leda till extra jobb om den sköter sin ungdomstjänstplats.

Socialsekreterare B - ... man försöker matcha lite med ungdomen, för det ska ju ge någonting också... bra om man kan hitta en plats där den unge också kan utvecklas...

Fältarbetare B - ... Det kan ju vara så att dem läser Hotell och restaurang och kanske vill va inom den branschen som i ett gatukök eller en restaurang eller nåt sånt. Detta kan ju vara något som man kan dra nytta av... Vi har haft en kille som var väldigt dålig på svenska och då valde vi att han fick hjälp med extra läxläsning.

Båda kommunerna ansåg att det var svårt att ordna fram arbetsplatser pga. t.ex. konkurrens, då det inte bara är ungdomstjänstplatser som ska finnas tillgängliga i kommunen utan även vanliga skolprao platser och samhälltjänstplatser ska också ordnas. En annan anledning var att det var viktigt att arbetsplatserna hade öppet kvällar och helger eftersom de ungdomar som genomför ungdomstjänst oftast går i skolan på dagarna. Någon gräns för hur många timmar ungdomstjänst som skulle göras i veckan fanns inte i någon av de båda kommunerna. I båda kommunerna kom de överens med ungdomen om hur många timmar i veckan som skulle göras.

Alla ungdomar i kommun A genomgår inom ramen för sin ungdomstjänst även en påverkansdel. Fältsekreterare A berättar att i kommunen använder de sig av ett påverkansprogram som heter "Att gå vidare" och är enligt fältsekreteraren A en vidare arbetning av ett större program som används inom kriminalvården som heter "Det nya vägvalet". Beroende på hur många timmars ungdomstjänst som den unge dömts till är avgörande för hur stor påverkansdelen blir. Ungdomar som döms till det lägre antalet timmar, 40 timmar och under får enligt fältsekreterare A i deras kommun oftast tre samtastillfällen på cirka 1 ½ timme per gång. Fältsekreterare A anser att tre samtastillfällen är för litet för att det ska ge någon effekt. Syftet med påverkansprogrammet är att den unge ska ges möjlighet att reflektera över sin livssituation, men också över det brott som denne begått.

Fältsekreterare A - ... att man ska utmana dem här tankemönstren eller tankefelen eller vad man nu vill kalla det och därför tycker jag att de längre programmen ger så mycket mer för där får man utrymme till att göra dem här sakerna också. Första gången brukar det bli lite stelt och ungdomarna sitter på helspänn och slappnar inte av och sen har de bara två gånger kvar och jobba med när det väl börjar dyka upp saker, så att tre gånger är alldeles för lite egentligen, det känn knappt lönt.

I kommun B ingick inte alltid påverkansdelen i ungdomstjänsten, enligt socialsekreterare B utan kunde vara rena arbetstimmar. Socialsekreterare B berättar att samtal med fältarbetaren förs om det behövs samtalstid, då de ofta har en större kännedom om ungdomarna sen tidigare. Socialsekreterare B säger också att om ungdomen gjort en ungdomstjänst tidigare så kan det finnas ett större behov av samtalstid.

Socialsekreterare B - ... dem har kanske gjort en ungdomstjänst tidigare och då kan man ju tänka att dem behöver ha vissa samtalstimmar där man kan ha olika program om t.ex. kriminell livsstil. Man försöker bygga in det lite grann, det kanske ger dem mer än att va på samma kyrkogård och kratta...

6.1.2 Passar påföljden ungdomstjänst alla aktuella ungdomar enligt de inblandade professionella och hur anser de påföljden fungera?

Åklagaren tycker att ungdomstjänst är en mycket bra påföljd och menade på att det hade varit bra om alla ungdomar som begår brott hade passat till ungdomstjänst. Tyvärr passar inte alla för denna påföljd enligt åklagaren eftersom att en del ungdomar har en annan problematik och är då i behov av annat stöd och vård av socialtjänsten

I kommun A tyckte socialsekreterare A att inte alla ungdomar lämpade sig för ungdomstjänst. Ungdomar som t.ex. håller på med droger ska inte göra ungdomstjänst då det är ett krav att den unge ska vara drogfri för att kunna gå ut i arbete. Socialsekreterare A sa även att det går att skriva i vårdplanen att den unge ska vara drogfri under en viss tid först innan ungdomstjänst kan komma i fråga och att en plan för detta då ska finnas. Fältsekreterare A som ansvarade för påverkansdelen ansåg inte heller att alla ungdomar passade till att göra ungdomstjänst, en del ungdomar ska istället dömas till ungdomsvård. Fältsekreterare A tyckte

att matchningen på de aktuella ungdomarna som genomgått påverkansprogrammet i kommunen legat på rätt nivå.

Fältsekreterare A ... förhoppningsvis så har dem ju hamnat rätt redan när dem kommit hit ... är det så att det finns risk för kriminalitet vidare, om man ser att det finns ett vårdbehov, så ska man inte dömas till ungdomstjänst ...

Polis A tycker att ungdomstjänst ibland passar bra för ungdomarna och ibland mindre bra och menar att det även går att föreställa vård. Svårigheten med ungdomstjänst är att hitta någonting som är någorlunda bra. Polis A tycker att det är ett rätt så stort ansvar som läggs ut på samhället och det svåra är att få till påföljder så att det leder till en förändring och till en förbättring för den unge. Påföljden ungdomstjänst lämpar sig för de ungdomar som är förstagångs förbrytare anser polis A eftersom de inte kommit så långt i in kriminaliteten.

Polis A - Det beror lite på vad du har bakom dig... har du en full tidsaxel med händelser där man växer in i rollen och att man ser fördelar med det här negativa beteendet, det asocial och kriminella beteendet så är ju procentsatserna för att du ska lyckas väldigt små. Har du sen en som har en händelse och som blir dömd till ungdomstjänst och som inte har så mycket bakom sig så där är ju en helt annan möjlighet till att det blir bra.

I kommun B ansåg socialsekreterare B och fältsekreterare B att ungdomstjänst i stort passar alla unga som begått lättare brott. Socialsekreterare B berättade att de försöker var med på alla polisförhören för att kunna skapa sig en bedömning av händelsen. Står där bara misshandel så vet inte vi i vilken grad misshandeln utförts och skulle det vara ringa eller normalgrad av misshandel kan ungdomstjänst utdömas. Avgörande är också berättar socialsekreterare B ungdomens historia bakåt i tiden. Fältsekreterare B menade på att i och med vi kan anpassa det så pass bra, så att vi styr arbetsplatsen efter ungdomen och att dem själv får vara med och påverka så löser det sig nästa alltid. Polis B tyckte att ungdomstjänst ska vara för dem som är i början av ett eventuellt kriminellt beteende och att har det gått så långt att det nästan betecknas som en livsstil så ”grinar” ungdomarna lite åt det. Polis B säger också att det inte bara ungdomstjänsten som sådan som är bra för ungdomarna, utan det att hela samhället reagerar.

Polis B - ... då kommer polisen, då kommer socialtjänsten med och åklagaren kanske kommer med och sitter och pratar och har en så kallad skällning eller

liknande eller så är dem hos tingsrätten. Det händer väldigt mycket från hela samhällets sida och dessutom så kommer det här att dem ska ut och jobba gratis på nåt vis, så det är inte bara själva ungdomstjänsten som är positiv utan det är hela biten...

6.1.3 Socialtjänstens yttrande

Vid frågan om hur stor inverkan socialtjänstens yttrande har, svarade åklagaren att innan de ska åtala den unge för ett brott, begärs det in ett yttrande från socialtjänsten. De ska göra en utredning om den unge och där komma fram till om den unge är i behov av vård samt ta ställning till om den unge lämpar sig för ungdomstjänst. Åklagaren berättar vidare att det kan vara att ett pågående missbruk gör att den unge inte är lämplig eller att den unge inte alls är intresserad, ibland ger den unge uttryck för att de inte tänker ställa upp på någonting sådant och då blir det en ganska meningslös påföljd.

Åklagare - Det sista ordet sägs ju alltid i rätten om man säger så, dels är den unge där själv och där träffar rätten den unge och vi träffar den unge och då kan dem ibland ge uttryck för att dem kanske är intresserade av det och så. Sen är det klart att om socialtjänsten uttryckligen har sagt att dem inte tycker att den unge är lämplig så är det kanske svårt att göra en annan bedömning om det nu inte är så att den unge ger ett jätte redigt intryck och om inte en företrädare ifrån soc. är med vid förhandlingen ...

Åklagaren upplever att om socialtjänsten i sitt yttrande sagt att den unge är lämplig för påföljden och det inte under pågående förhandling framkommer något som skulle visa på att den unge inte skulle vara lämplig, håller rätten sig till socialtjänstens bedömning. Åklagaren anser att de idag får in yttranden från socialtjänsten som är tydliga och klara, annat har det varit vid tidigare arbetsplatser där yttrandena varierat i kvalitet.

Åklagare - Tidigare har jag upplevt att man har kunnat skriva sida upp och sida ner om bakgrund och annat och sen inte kommit fram till någon slutsats och det är ju det, det hela ska syfta till, är den här unge i behov av vård eller stöd ifrån socialtjänsten och i så fall i vilken form och i vilken utsträckning. Om dem bedömer det så ska dem ju även föreslå någon form av ungdomskontrakt och där har det brustit ganska mycket tidigare också.

I kommun A tycker socialsekreterare A att tingsrätten ska lyssna mer på vad socialsekreteraren skriver i sitt yttrande, att de hade läst dem mer och tittat på dem bättre. Socialsekreterare A berättar vidare att om den unge sitter i tingsrätten och säger att den vill ha ungdomstjänst, trots att det i socialtjänstens yttrande står att ungdomstjänst inte är lämplig kan denne ändå dömas till påföljden. I mellanåt säger socialsekreterare A att det fungerat med tingsrätten, men att det just nu fungerar mindre bra.

Socialsekreterare A - ... nu sista tiden så tycker jag att det funkar mindre bra. Att där är många som blir dömda till ungdomstjänst som vi har föreslagit att dem inte ska göra ungdomstjänst, vi kan se att dem inte, vi tror inte att de kan genomföra det, ungdomarna har sagt att dm inte vill ha ungdomstjänst, men sen i tingsrättsförhandlingen säger dem att de vill det och då blir de dömda till det oavsett vad vi skrivit...

I kommun B tycker socialsekreterare B att tingsrätten lyssnar väldigt mycket på deras yttrande, men tillägger att om man har haft en bra kontakt med den unge ger det i sin tur ett yttrande med mycket bakgrundsmaterial. Tingsrätten tar hänsyn till den unges historia, tidigare bakgrund och tidigare åtgärder. Socialsekreterare B berättar att de en gång per termin träffar polis, socialtjänst och åklagare där det diskuteras bl.a. vad yttrandena ska innehålla och hur de ska utformas så att åklagaren förstår exakt vad vi menar. Socialsekreterare B säger att de har en väldigt bra telefonkontakt med åklagaren, dit kan de ringa om de är osäkra och upplever då att de blir lyssnade på.

6.1.4 Skyndsamhetskravet

Åklagaren är osäker på om det finns uttalat eller fastslagit någon exakt tidsrymd som socialtjänsten har på sig att verkställa domen, men är övertygad om att de försöker att verkställa påföljden snarast möjligt.

I kommun A berättar socialsekreterare A att åklagaren begär in ett yttrande och att de brukar få 10 – 12 dagar på sig att skriva yttrandet för att det sedan ska tillbaka till åklagaren. Det tar tre veckor innan domen vunnit laga kraft och därefter tar socialsekreterare A tag i ärendet och kallar den unge till ett möte. Socialsekreterare A berättar att det är ont om arbetsplatser i kommunen för tillfället och att det finns ungdomar som blev dömda i mars 2011 som

fortfarande inte gjort sin ungdomstjänst. Socialsekreterare A hade platser till dessa ungdomar i somras men då hade de aktuella ungdomarna fått sommarjobb.

Socialsekreterare A – ... har man fått ett jobb ska man självklart göra detta, dem behöver ju tjäna lite pengar och sen har jag inte fått tag på några andra arbetsplatser...

Någon påtryckning från åklagarens sida vad gäller tidsaspekten förekommer inte men socialsekreterare A tror domen preskriberas efter fem år om de inte verkställt domen. Enligt socialsekreterare A är det inte den unges ansvar att se till så att påföljden genomförs, utan det ligger helt och hållet på socialtjänsten. Socialsekreterare A berättar vidare att påverkansdelen i påföljden för dessa ungdomar är gjord och att det är bristen på arbetsplatser som gör att väntetiden av verkställandet av domen blir lång. Fältsekreterare A berättar att ungdomarna ibland upplever att det tar alldeles för lång tid innan de får påbörja sin ungdomstjänst. Fältsekreterare A säger att trots att det ska påskyndas då det gäller ungdomar, kan inget göras om det inte finns arbetsplatser. Fältsekreterare A säger också att han har haft kö till samtalsdelen eftersom en hel del ungdomar dömdes till ungdomstjänst innan de fick påverkansprogrammet och att först nu är kön till påverkansdelen nu i fas. Polis A anser att det är viktigt med omedelbarheten och att få med den unge på åtgärderna, för görs inte detta och det dras ut på tiden så tappas effekten av straffet.

Polis A- Det har redan gått lång tid från utredningen till domslutet och sen kommer ungdomstjänsten och sen kommer det en sommar och då går det ännu längre tid. I den unges värld så är några månader väldigt lång tid från handling till effekt och därför skulle det varit omedelbart.

I kommun B är enligt socialsekreterare B väntetiden av verkställandet av domen kort för ungdomstjänst. Den unge kallas till ett uppstartsmöte av fältsekreteraren inom en månad, så fort de får domstolens beslut, skickas en beställning till fältsekreteraren. Fältsekreterare B berättar att de försöker få domen verkställd så fort som möjligt och beroende på antalet immar som ungdomen dömts till kan det ta alltifrån cirka två veckor upp till ett år.

Fältsekreterare B - ... från det att vi får att domen är verkställd till det att dem är klara så kan det ta ca 2 veckor till upp emot ett drygt år, det varierar. Det kan komma andra saker emellan, det kan va som så att det kommer in en ny dom, det kan va struligt hemma och att man får jobba med dom bitarna emellan

och dom får lägga extra mycket tid på skolan, ja det kan va vilken orsak som helst. Ibland drar det ut på tiden, nån gång har vi fått byta plats för att det inte har fungerat.

Polis B anser att ungdomsarbete är högprioriterat från polisens sida och det finns bara en sak som slår i prioritering och det är de häktade. Enligt LUL ska åklagarens utredning vara färdig inom sex veckor, efter det att någon har delgivits misstanke om brott och initialt finns där ett allmänt krav på skyndsam handläggning säger polis B.

Polis B - Det är högprioriterat så i dagens läge när det kommer in ärenden i med ungdomar, antingen om det är ung misstänkt eller ung målsägare så vänds det här i princip på studs skickas det ut till en handläggare.

6.1.5 Ligger verkställande av påföljden ungdomstjänst på rätt myndighet?

Vid frågan om verkställandet av påföljden ungdomstjänst ligger på rätt myndighet svarade de som följande:

Åklagare - Ja, det tycker jag på så sätt att det är ju fortfarande de som har huvudansvaret för dem unga och jag har svårt att se att kriminalvården eller någon annan myndighet som jobbar med vuxna då, att dem skulle gå in och ta den biten. Om man ser till helheten så tycker jag nog att den ligger hos rätt myndighet.

I kommun A ansåg polis A i sin samlade bedömning att socialtjänsten låg närmare när det gäller unga, men att kriminalvården är duktiga i sitt arbete och att viss del av deras struktur skulle gagna socialtjänsten. Polis A sa att vi är styrda av lagstiftningen och menade på att socialtjänsten egentligen är en effektiv myndighet som sköts bra och om de skulle kunna ta hjälp på något vis från kriminalvården för att på ett bättre sätt ta fram lämpliga åtgärder, hade det bara varit positivt. Däremot tyckte polis A att det är fel att detta ligger på kommunnivå, istället skulle det ha funnits en nationell strategi, stöttning och ekonomiska resurser för vissa åtgärder.

Polis A - ... inom socialtjänsten är det svårt och tidsödande att skapa den här... att skapa dem här sakerna kring den unge att fixa en positiv förändring, dels är

det en fråga om kostnad och sen är det en fråga om timmar och engagemang från socialtjänsten och ofta är där brister i alla dem tre sakerna. När du inte får stöttning i det som socialsekreterare så blir i princip dina uppgifter omöjliga när du inte har en ungdom som har en lite positiv inställning och som själv kommer, utan du har en som negativ och som du måste jobba på lite, där det är lite stopp och som är lite avvisande, då blir det tungt och då når du inte ända fram idag.

Både socialsekreterare A och fältsekreterare A ansåg att verkställandet av påföljden ungdomstjänst låg på rätt myndighet.

Fältsekreterare A - Ja, jag tycker att det är bra att man har tagit bort det från kriminalvården för det är ju ungdomar... ibland är det lätt så att dem tidigt identifierar sig med kriminalvården då och det är inte bra...

I kommun B var socialsekreterare B, fältsekreterare B och polis B överens om att påföljden låg på rätt myndighet då det var frågan om ungdomar mellan 15-17 år och enligt lagen då räknas som barn.

Polis B - jag tror nog att när det gäller ungdomar så är socialtjänsten rätt myndighet till att ta hand om det för om man ser till frivården... då har du kommit ett steg till in i kriminaliteten. ... bara det att komma ner till en frivård, till deras lokaler och träffa på dem grövre kriminella som sitter där, då har man kanske lättare för att identifiera sig med dem här personerna och tänker... ja, men det är ju inte så jäkla farligt det här.

Socialsekreterare B - Jag tycker att det ska ligga kvar på socialtjänsten för dem är ju faktiskt under 18 år och dem är barn, alltså enligt lagen så är dem faktiskt barn...

Fältsekreterare B – Asså, om man tittar på helheten så ska den nog ligga kvar på socialtjänsten för frivården kan inte erbjuda... dem kan inte göra den bedömningen helhetsmässigt sett så är det nog det bästa alternativet att det ligget på socialtjänsten.

6.1.6 Samverkan mellan de olika professionerna

Samverkan mellan professionerna i de båda intervjuade kommunerna såg olika ut och vad som räknades som samverkan uppfattades av professionerna olika inom den enskilda kommunen. Åklagaren tyckte att samverkan mellan myndigheterna var viktig av många anledningar bl.a. var ett av skälet att yttrande från socialtjänsten blev bättre då det fanns en kommunikation mellan de båda om hur ett yttrande ska se ut och vad ett sådant ska innehålla. Åklagaren berättade vidare att både socialtjänst, polis och åklagare träffas ett par gånger om året för att diskutera bl.a. yttrande och menar på att det är genom samverkan kvalitén på arbetet höjs. De har även en teleonkontakt som är öppen från båda hållen. Vid åklagarens förra tjänst vid en annan kammare så sent som 2011 fanns inget utvecklat samarbete och berättar att det kändes inte organiserat och var svår jobbat.

Åklagare - ... vi skulle ju på nåt sätt samverka men det var ju inte så utvecklat där så det blev lite spridda skurar och inte alls på detta viset. Det var mer informella kontakter och så och ibland nåt möte men inget organiserat. Så som dem har här verkar ha vatt en liten framgång skulle jag nog vilja säga, ett bra sätt att arbeta på. Att också ha en personlig kontakt ger ju också ganska mycket mellan dem olika myndigheterna.

I kommun A berättar socialsekreterare A att samverkan med polismyndigheten finns och att de har ett bra samarbete med polisen. En dag i veckan sitter socialsekreteraren A på polishuset och den information som ges där tar sedan socialsekreteraren A med sig tillbaka till ungdomsgruppen.

Socialsekreterare A - ... så förmedlar jag och rapporterar tillbaka, så jag är den där länken emellan kan man säga

Socialsekreterare A berättar vidare att utöver detta har de möte en gång i månaden med polisen och då är både socialsekreterare A och fältgruppen med, det händer även att någon av deras gruppchefer är med. Mötena sker på polishuset och då går månaden som varit igenom och vad som ska hända framöver. Socialsekreterare A känner sig för övrigt ensam och tycker inte att dennes chefer samverkar med socialsekreterare A och lyssnar på behoven.

Socialsekreterare A - Alltså polisen samverkar vi ju, med polisen samarbetar vi ju hela tiden och det blir ju bara bättre och bättre... det som är bekymret, det är

att hitta arbetsplatser, det är det som är det stora svårigheten, allt annat funkar ju bra liksom ... jag har lyft det till mina chefer och till vidare, även till socialchefen såklart och sagt att det är sådär... att det är svårt åh att jag behöver hjälp... för det prioriteras inte riktigt, det är inte så viktigt, det syns inte, man ser det inte så viktigt, jag tror att det är så. Men sen vet jag ju att i andra kommuner och större städer som jobbar på ett helt annat vis, det är hela lag som jobbar, eller flera som jobbar, vilket gör att då kan man hjälpa varandra och man kan pusha varandra...

Fältsekreterare A berättar att någon samverkan kring ungdomstjänst inte finns vad han vet, men att samverkan i stort kring den unge finns.

Fältsekreterare A - Kring ungdomstjänsten så är det ju ingen direkt samverkan utan där har det ju sin gång, alltså kedjan att polisen utreder och lämnar över det till åklagaren och sen blir det förhandling åh sen fortsätter det då där vi tar över och verkställer det så att säga, så att kring ungdomstjänsten är det ju ingen samverkan.

Polis A berättar att de ha några träffar i mellanåt med socialtjänsten och att det då mest handlar om informella möten. Någon formell samverkansgrupp bestående av åklagare, polis och socialtjänst fanns vad han visste inte.

Polis A - Visst skulle man vilja diskutera vissa agerande och haft en öppenhet, det är bara det att ha den förmågan att ta dem bitarna att utvecklas, det är ju många som sitter... både vi, åklagaren, domstolspersoner som sitter i sitt ekorrhjul som inte pratar vidare i sina tankar och utvecklar dem. Visst är man styrd av sitt eget och sitt uppdrag men det skulle ju hjälpa att ha en bättre kommunikation. Det hade också varit bra om man kunde ge varandra lite mer feedback på saker som är bra eller dåliga, det gör vi alldeles för lite.

I kommun B berättar socialsekreterare B att de har ett tätt samarbete med åklagare och polis och att de har samverkans möte med de olika professionerna en gång per termin och utöver dessa träffar en väldigt bra telefonkontakt.

Socialsekreterare B - Så kan man ju ha en öppen diskussion omkring hur yttranden ska se ut och hur dem vill att det ska se ut för att dem ska begripa hur vi menar...

Socialsekreterare B berättar att i hennes uppdrag ingår en tätare kontakt med den kommunala polismyndigheten. Vid intervjun med fältsekreterare B framkommer detsamma och att fältsekreteraren B tycker att det bra med samverkans möten då det där diskuteras bl.a. tillämpning av lagarna, hur yttrandena ska se ut och skrivas för att vara så lätta som möjligt för åklagaren att hantera. Polis B berättar att förutom stormötena, har de samverkan med socialtjänsten i mindre format där de utbyter information och dessa möten sker ungefär var fjortonde dag.

Polis B - Där diskuterar vi... vi har fått in en nåt i utredningen och det va en kille med röd jacka så brukar fältarna ha koll på vilka som har röda jackor, så det är ett tagande och givande ...

Polis B tycker det är av största vikt att myndigheterna samverkar för att kunna hjälpa den unge på bästa sätt. Polis B ser sig själv som en del i helheten kring arbetet med den unge.

6.1.7 Sekretess

I kommun A tycker socialsekreterare A att sekretessen mellan myndigheterna fungerar bra, det gäller att ha en fingertoppskänsla om vad som kan sägas och på vad som inte är ok. Sitter socialsekreterare A med i ett polisförhör har denne inte i det läget någon sekretess i ärendet och menar på att det gäller att hålla fokus på händelsen som skett och omständigheterna som finns runt den unge i det skedet. Föräldrarna brukar/bör vara med vi det tillfället och de brukar vara väldigt öppna om vad som finns med i bagaget, men det bästa är att få familjens samtycke säger socialsekreterare A. Polisen brukar oftast själv också ha en del kännedom om familjerna.

Socialsekreterare A - visst vi har vår sekretess och den ska vi hålla på, men vi måste ha ett bra samarbete och hjälpas åt, allt vi gör det är ju för ungdomarnas skull, vi gör ju inte det mot dem eller mot föräldrarna, utan det är ju för att hjälpa och se att det blir så bra som möjligt.

Polis A - Om man jobbar nära och lär känna varandra då upplever jag t.ex. aldrig att där är några problem med själva sekretessen eller information eller annat för man vet när man kan använda information på personer. Ibland får

man ta informationen och försöka använda den på ett annat sätt för att själv kunna agera.

I kommun B anser socialsekreterare B att sekretessen mellan myndigheterna fungerar bra och eftersom att det är en liten kommun och alla känner varandra, behövs det inte alltid nämnas något namn. Det är rätt så öppet säger socialsekreterare, men att tydlig sekretess gräns finns.

Socialsekreterare B - ... våra fältsekreterare har ju också möte med polisen och sen så givetvis så pratar ju vi med varandra också... eftersom jag har myndighetsutövningen så är det ju lite annorlunda med fältarna för dem får ju en annan information som dem i så fall kan vidarebefordra till oss på ett bra sätt för dem har ju också anmälningskyldighet...

Polis B tycker inte att sekretesslagen är ett hinder, utan istället utgör en möjlighet. Polis B säger att de och socialtjänsten får lov att lämna ut de uppgifter som behövs, för att vara och en ska kunna göra sitt jobb enligt general klausulen. Polis B säger att det hela tiden gäller att veta vem som sitter vid andra sidan bordet. Polis B fortsätter med att det är när något nära samarbete inte finns som rädslan för att prata pga. sekretesslagstiftningen uppkommer och upplever idag inte att det är något bekymmer.

6.1.8 Drömfråga

Vi ställde en drömfråga till våra intervjupersoner för att få fram ett eventuellt nytänkande om hur påföljden ungdomstjänst skulle kunna vara organiserad/se ut för den på bästa sätt skulle gynna den unge, enligt dem själva.

Åklagaren tyckte inte att den behövde förändras på något sätt, den är en bra och rättvis påföljd. Det enda som åklagaren kände skulle kunna förbättras var att åklagarna skulle få en bättre insyn i hur ungdomstjänsten planläggs och genomförs av socialtjänsten för att vara säker på att en påverkansdel verkligen ingår. Den unge har begått ett brott och det är bra att reflektera över händelsen och inte bara gratisarbete avslutar åklagaren med.

Åklagare - Nja, jag skulle nog inte ändra men jag skulle nog vilja veta eller va lite mer informerad... jag tänker på den här påverkansdelen och jag tycker att det är jätte viktigt att den finns med på ett eller annat sätt... Detta är nåt som

jag skulle vilja veta på nåt sätt, att det faktiskt ingår en sådan bit även om det än är bara så lite.

I kommun A berättar socialsekreterare A att det är något som denne tänker mycket på, för i dagsläget är det inte tillräckligt bra, mycket på grund av att påföljden inte går att genomföra så snabbt som det är tänkt.

Socialsekreterare A - det är väldigt få arbetsplatser som tar emot på kväll och helger så där är ett bekymmer, jag glömde säga det innan men det är viktigt att ha med sig. Men hade man då kunnat jobba på helger och om man då hade haft en liten buss eller av nåt slag och så tatt några ungdomar åt gången och gjort något, jobbat tillsammans med dom ute som städat naturen, ja jag vet inte... städat stranden inför våren eller efter... ja, jag vet inte, sjön eller vad man kan ... det finns jätte mycket bra arbete man kan göra ute som inte kostar så... alltså det e... jag tror det är nyttigt för dem att känna att dom... liksom.

Socialsekreterare A hade önskat att inte vara ensam på denna tjänst då det är bra att kunna bolla sina tankar med någon och för att peppa varandra. Socialsekreterare A vill också att förvaltningen prioriterar ungdomstjänst mer och tror att det handlar om pengar.

Fältsekreterare A anser att för att kunna höja kvalitén så måste lagstiftningen bli tydligare och menar på att lagen är ofullständig i att den inte preciserar vad som menas med t.ex. särskilt anordnad verksamhet, var går gränsen för ungdomsvård och för ungdomstjänst.

Fältsekreterare A anser att det blir svårt att utvärdera effekterna på påverkansdelen då det inte finns ett enhetligt program och anser att lagstiftarna måste se över detta. För övrigt tyckte fältsekreterare A att påverkansdelen skulle ha större utrymme i ungdomstjänsten än vad den har idag, för att minska återfallsfrekvensen. Polis A ansåg att en förbättring kan nås genom att påföljden kopplas direkt med själva händelsen samt att insatser och åtgärder från socialtjänsten skulle vara fler, men även att deras ekonomiska resurser skulle vara större.

Polis A- Där är det ju att den unges behov och problematik... om det e som så att den unge behöver en helt ny miljö eller behöver vård på ett speciellt SIS hem som är duktiga och som passar den unge, då skulle det få styra och inget annat.

I kommun B tyckte socialsekreterare B att ungdomstjänsten fungerar bra och att det enda som skulle kunna bli bättre var att försöka hitta andra arbetsplatser emellanåt, för att hjälpa till att utveckla den unge. Fältsekreterare B tycker att systemet är hyfsat och är en tydlig markering

för den unge, ett brott har begåtts och för det får den unge ett straff. Det är viktigt att samhället markerar detta och där är påföljden ungdomstjänst bra och rättvis, det som saknas är ett större utbud av arbetsplatser.

Fältsekreterare B - ... jag tänker så här att det jag skulle önska är ett större utbud av arbetsplatser, att det fanns fler ställen som tar emot dessa ungdomar och att vi slapp lägga så mycket tid på det och då skulle man kunna matcha det ännu bättre. Idag finns det ju tillfälle där vi inte kan matcha det alls och då får dem ta det som kan erbjudas.

Polis B tycker att själva ungdomstjänsten är bra utformad och det enda som skulle kunna förbättras är, att tiden mellan händelse och påföljd ska förkortas.

Polis B - det är ju fortfarande ganska så snabbt men jag skulle nog kunna tänka mig att man skulle kunna speeda upp från det att nåt har hänt till dess att man kommer igång med saker och ting, förhoppningsvis så skulle det kunna förkortas så att det blir i nära... så att det blir i närmre sammanhang med det som hänt.

6.2 Analys och diskussion

Innan vi går in på vår analys och diskussion vill vi påminna läsaren om våra frågeställningar och kort visa på svaren. Vi kommer att ta dem i den ordningen som de är uppställda i frågeställningarna.

Vår första frågeställning handlade om hur professionen uppfattar påföljden ungdomstjänst. Vårt resultat visar på att de båda kommunernas organisation ser olika ut och att innehållet i påföljden ungdomstjänst tolkas på olika sätt. I den mindre kommunen var det flera socialsekreterare som arbetade med handläggningen av påföljden och där ansvaret för själva verkställigheten av påföljden låg på fältarbetarna. De ansåg att arbetstimmarna var det väsentliga och använde inte sig alltid av en påverkansdel. I den mellanstora kommunen skötte en och samma socialsekreterare både handläggning och verkställandet av påföljden. Här var påverkansdelen en obligatorisk del av påföljden och ansvaret för den låg på en och samma fältarbetare. Båda kommunerna ansåg att påföljden ungdomstjänst var bra och att den låg på rätt myndighet.

Vår andra frågeställning handlade om hur de olika professionerna samverkade med varandra. I den mindre kommunen var samverkan mellan de olika professionerna väl uppbyggd och de arbetade främst med att försöka nå en gemensam tolkning av lagen, samt med att arbeta med yttrandenas struktur och utseende för att dessa skulle förstås bättre av åklagaren. I den andra kommunen samverkade socialtjänsten och polisen, men detta var mest informella möten. Någon samverkan med åklagaren fanns inte. Sekretessen upplevdes i deras samverkan inte som något hinder utan alla de intervjuade såg det som ett givande och tagande, men att de visste var sekretessgränserna låg.

Vår tredje frågeställning handlade om vilka svårigheter/utmaningar professionen såg i att verkställa påföljden ungdomstjänst. Båda kommunerna hade svårt att frambringa arbetsplatser både då till antalet samt att hitta arbetsplatser som på bästa sätt kunde matcha ungdomen och gynna dennes utveckling. Privata arbetsplatser var att föredra då dessa i sin tur kunde generera i sommarjobb eller liknande. Den mindre kommunen var tillfreds med påföljdens struktur och utseende och menade på att den förändring de skulle vilja se var att händelse och straff följde varandra snabbare då de ansåg att effekten av påföljden skulle bli mer optimal för den unge. I den andra kommunen låg utmaningen i att få ledningen att inse tyngden i att vara ensam med att arbeta med påföljden och att få densamma att prioritera ungdomstjänst högre. För att kunna höja kvalitén ansågs det att lagstiftningen måste bli tydligare då de pekade på lagens ofullständighet gällande vad som avsåg med t.ex. särskilt anordnad verksamhet, vart går gränsen för ungdomsvård och för ungdomstjänst. En mer gemensam påverkansdel i hela Sverige var att eftersträva för att kunna utvärdera effekten av densamma.

Vi har genomfört en kvalitativ studie med semistrukturerade intervjuer, med tre olika professioner i två kommuner, samt en intervju med en åklagare för att få en bättre helhet. Syftet med vår studie var att undersöka vilka tankar och uppfattningar som fanns hos de professionella som arbetar med ungdomstjänst och hur de upplevde denna påföljd, samt hur dessa professioner samverkade kring den unge lagöverträdaren.

En av våra teoretiska utgångspunkter bygger på symbolisk interaktionism, en teori som har sin grund i socialiseringsprocessen dvs. att människor kan bli mer sociala och bete sig olika beroende på olika situationer, samt även i att genom andra spegla sig och då ändra sin jaguppfattning (Sarnecki 2009). När den unge döms till ungdomstjänst handlar det om att förändra ett tidigare normbrytande beteende, få insyn i en ny social värld samt skapa nya sociala kontakter. Både kommun A och kommun B använde sig av privata arbetsplatser i så

stor utsträckning som möjligt och de försökte matcha dessa arbetsplatser med den unge, för att på bästa sätt gynna dennes utveckling, även i Brås rapport (2011:10) visade det sig att arbete inom den privata sektorn var den vanligaste formen i landets övriga kommuner. Detta arbetssätt ger enligt både emperin och våra informanter, den unge möjligheter att skapa nya sociala kontakter, samt öppnar upp för ett umgänge som ligger utanför dennes ordinarie kamratkrets och ökar den unges sociala kompetens.

Enligt propositionen 2005/06:165 som ligger till grund för lagen om påföljden ungdomstjänst står det att ungdomstjänst bör fungera gränssättande och vägledande för den unge. Det framgår vidare att den ska innehålla annan särskilt anordnad verksamhet, vad detta innefattar är dock inte preciserat mer än att det ska ingå en påverkansdel, som ska vara relevant för den unges livssituation (2005/06:165). Några av våra informanter ansåg att det var av största vikt att en påverkansdel fanns med som en del i påföljden, då dessa samtal ger den unge en möjlighet att reflektera över sin livssituation, samt det brott denne begått. I SOU 2004:122 står det att det är genom att påverka den unge att bryta sitt destruktiva beteende och levnadsmönster som chanserna ökar att i framtiden förhindra fortsatt kriminalitet.

Våra informanter lyfte fram lagens otydlighet och svårigheten med att utvärdera effekten av påverkansdelen, då den inte såg likadan ut i alla kommuner. De ställde sig frågande till varför påföljden ungdomstjänst inte är tydligare, då den största förloraren med denna otydlighet är den unge, då det inte går att se vad eller vilket som ger den största effekten för att den unge ska utvecklas gynnsamt. I Brås rapport (2011:10) framkom det att påverkansdelen såg väldigt olika ut i landets kommuner, samt att alla ungdomar inte får tillgång till påverkansdelen. De som fått tillgång till särskild anordnad verksamhet har deltagit i någon form av påverkansprogram.

En annan teoretisk utgångspunkt vi utgått från är Travis Hirschis teori om sociala band, där han befäster vikten av att den unge har en trygg förankring till familj och vänner samt att den unge känner sig delaktig i samhällets konstruktioner (Sarnecki 2009 ; jmf Hirschi 2004). Polisens uppgift är att upprätthålla ordning och säkerhet, till skillnad från socialtjänsten vars uppgift är att se till så individernas livsförhållande är goda och att de har tillgång till den omsorg den behöver (Brå 2005). Socialtjänsten med den unge i centrum är den myndighet som bäst kan svara upp till att de sociala banden stärks enligt vår emperi, något de intervjuade professionerna också var helt överens om. Verkställandet av påföljden ungdomstjänst vilade på rätt myndighet enligt våra informanter, detta då de ansåg att socialtjänsten var den

myndighet som på bästa sätt kunde stödja och åstadkomma en positiv förändring hos den unge. Enligt Hirschi (2004) kommer en person med all sannolikhet inte att begå brott, om dennes sociala band knyts till det samhälle den lever i. Estrada & Flyghed (2007) skriver att människor i ungdomens närhet har ett inflytande över det sociala livet och detta indikerar vilket liv ungdomen väljer. I vår studie framkom det att ungdomstjänst lämpar sig bäst för förstagångs förbrytare och som begått lättare brott som t.ex. stöld. Professionen gav uttryck för att även om inte själva påföljden är avskräckande så är det en markering från samhällets sida att detta inte är ok. I Tomas Bons studie om ungdomstjänst (2010) kom även han fram till samma slutsats nämligen att ungdomstjänst fungerar om den unge är en förstagångs förbrytare och inte kommit så långt i sin kriminella karriär.

Vidare in i vår studie gjorde ytterliggare en teoretisk utgångspunkt sig gällande, nämligen stämplingsteorin. Stämplingsteorin handlar om att samhällets reaktioner på brottsliga handlingar på sikt kan leda till att personens självbild förändras så att denne börjar uppfatta sig själv som kriminell och börjar bete sig därefter (Sarnecki 2009 ; jmf Collins 2008). Professionen i vår studie betonade att det inte var lämpligt att ungdomar som begått brott ska hamna inom kriminalvården då de i mötet med densamma träffar på grövre brottslingar och att det då finns risk för att den unge själv ska identifiera sig med dessa, samt se sig som kriminell och då fortsätta sin kriminella bana.

I Brås rapport om ungdomsvård och ungdomstjänst (2011:10) framkom det att finns stora variationer på hur kort respektive lång tid som ungdomarna avtjänar sitt straff på och det visade sig överensstämma med vår studie. I den ena kommunen fanns det ungdomar som fått vänta på att få göra sin ungdomstjänst i upp till ett år, en alltför lång tidsrymd, vilket de själva framhöll. Riktlinjer för hur lång tid det får ta att verkställa påföljden ungdomstjänst finns inte. Tidsaspekten för verkställigheten finns endast för ungdomstjänstens motsvarighet för vuxna, nämligen samhällstjänst (Brå 2011:10). Enligt Brås rapport om rättsväsendets hantering av ungdomsären den (2012:5) visade det sig att handläggningstiden var längre för unga som misstänks för brott än för vuxna som begått samma handling. Ett av målen i 32§ LUL är att rättsväsendet ska behandla ärende med unga skyndsamt, detta för att på så sätt skapa förståelse hos den unge om att insatsen är en konsekvens av handlingen (Brå 2005). Vår studie visar på en önskan från professionen om mer centrala riktlinjer vad gäller verkställighetstiden för den unge, då det många gånger drar ut på tiden av olika anledningar som t.ex. vid brist på arbetsplatser och skyndsamhetskravet då inte kan följas.

I förarbetena markeras vikten av ett välutvecklat samarbete mellan de myndigheter som handlägger ungdomsmål, det är i första hand socialtjänst, polis och åklagare som nämns (2005/06:165). I Brås rapport om ungdomsvård och ungdomstjänst (2011:10) framkommer det att mer än två tredje delar av kommunerna i landet inte har någon strukturerad lokal samverkan. Åklagarmyndigheten fick år 2007 i uppdrag av regeringen att införa en rutin gällande samverkan, målet var att alla inblandade parter aktivt skulle medverka till en förbättrad kvalitet och effektivitet (Thunved, Clevesköld & Thunved 2010). Vår studie visade att den ena kommunen hade en väl fungerande och organiserad samverkan. Alla inblandade professioner var nöjda med den samverkan som fanns och kände att det hela tiden utvecklades och att det gjorde stor nytta. Med nytta som sådan menade de bl.a. att de diskuterade lagarna så att en gemensam tolkning inom samverkan med de berörda myndigheterna skulle finnas. Socialtjänstens yttranden strukturerades upp, både innehålls och utseende mässigt så att åklagaren bättre skulle förstå vad socialtjänsten menade. I den andra kommunen fanns en avsaknad av samverkan med alla inblandade parter. Den samverkan som fanns var en informell sådan mellan socialtjänsten och polisen. Möjligheterna för samverkan mellan myndigheterna påverkas enligt Danermark & Kullberg (1999) av den politiska styrningen. Vi har i vår studie inte kunnat påvisa om orsaken till avsaknaden av samverkan berodde på den politiska styrningen eller vilka andra faktorer som skulle kunna ligga bakom.

7. Slutsatser

Påföljden ungdomstjänst uppfattas av professionen som en bra och rättvis reform och de ansåg samtliga att den bäst lämpar sig på förstagångsförbrytare. Lagstiftaren har genom påföljden ungdomstjänst försökt hitta en väg till att förändra den unges livsmönster och ge den samme en alternativ livsvärld. Det är den unge som står i centrum och som ska skyddas, detta var något samtliga professioner var översens om. Vidare framgick det tydligt att ansvaret för att verkställa påföljden ungdomstjänst låg på rätt myndighet, nämligen socialtjänsten.

Vår studie visar att en god och och kontinuerlig samverkan mellan alla inblandade professioner är att önska, detta då det blir en större samsyn och därmed en kvalitets höjning. Då professionerna emellan kan samspråka och använda sekretessen som en möjlighet istället för ett hinder, ökar chanserna för samverkan. Våra informanter menade på att det handlar om ett givande och tagande, allt för att möta den unge där den befinner sig på bästa sätt.

Innehållet i påföljden ungdomstjänst såg olika ut i de båda kommunerna, men inget tydligt framkom som visade på att det ena sättet skulle vara bättre än det andra. Det framkom vidare att lagen i sig behöver förtydligas för att avvikelser kommuner emellan skulle minskas och på så sätt göra deras syn på innehållet i påföljden ungdomstjänst mer lik. En avgörande faktor för att verkställighetstiden blir längre än önskvärt är svårigheterna med att frambringa arbetsplatser i sin helhet och att de dessutom ska vara adekvata, för att på bästa sätt gynna den unges positiva utveckling.

Referenslista

- Bengtsson, Anna & Holmberg, Stina (2005:13) *Vård för unga lagöverträdare*. Brå-rapport. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Bryman Allan, (2011), *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö, Liber
- Collins, Randall (2008), *Den Sociologiska Blicken – Att se bortom det uppenbara*. Studentlitteratur,
- Danermark, Berth & Kullberg, Christian (1999) *Samverkan. Välfärdsstatens nya arbetsform*. Lund: Studentlitteratur
- Ekbom Thomas, Gunnar Engström, Göransson Birgitta, (2006), *Människan Brottet Följderna*, Stockholm: Natur och kultur
- Estrada, Felipe & Flyghed, Janne (2007) Inledning. I: F, Estrada & J, Flyghed (Red.). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur
- Hartman, Jan (2009) *Vetenskapligt tänkande*. Lund: Studentlitteratur
- Hauge, Ragnar (1976) *Kriminalitet som ungdomsfenomen*. Stockholm: Bonniers Tryckeri
- Hirschi Travis, (2004), *Causes of Delinquency*. USA: University of California
- Jarl, Linda, Holmberg, Stina & Öberg, Jonas (2008:11) *Barn som begår brott*. Brå-rapport. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Kvale Steinar & Brinkmann Svend (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB
- Nilsson, Roddy (2003) *Kontroll, makt och omsorg*. Lund: Studentlitteratur
- Ohlsson, Lars B & Swärd, Hans (1994) *Ungdom som samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur
- RiF Rapport 2010:1. *Fältarbete och forskning – en sammanställning av forskning som gjorts på fältarbete i Sverige*. Riksförbundet för fältarbete.
- Sarnecki, Jerzy (1981) *Ungdomsbrottslighet. Omfattning, karaktär, orsaker och samhällsreaktioner*. Stockholm: Liber förlag
- Sarnecki, Jerzy (2009), *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur AB

Sarnecki, Jerzy (2010), *Brottslighet och samhälle*.t Lund: Studentlitteratur AB

Socialstyrelsen (2010) *Ungdomar som begår brott*. I: Andershed, Henrik, Andershed, Anna-Karin, Söderholm, Kerstin (red.) *Vilka insatser som fungerar?*

Sundell Knut & Flodin Birgit (1996:6) *Livet som en värsting: En studie om 15 kriminella ungdomar*. FoU-rapport. Stockholm: Socialtjänstförvaltningen, Forskning och utvecklingsbyrån.

Sundell Knut, Nyman Mona & Alvarsdotter Annika (2001:1) *Mellanvård för kriminella ungdomar*. FoU-rapport. Stockholm: Socialtjänstförvaltningen, Forskning och utvecklingsbyrån.

Thunved Anders, Clevesköld Lars, Thunved Birgit (2010), *Samhället och de unga lagöverträdarna*, Stockholm, Norstedts Juridik AB

Tärnfalk, Michael (2007). *Barn och brott: en studie om socialtjänstens yttranden i straffprocessen för unga lagöverträdare*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

Vainik, Anne-Lie (2008) *Ungdomar och brott: i juridiken och praktiken*. Stockholm: Fri förlag.

Åklagarmyndigheten, 2010. *Nationell åtgärdsplan för riktade insatser mot ungdomsbrott*. Utvecklingscentrum i Stockholm.

Internet

Rapport 2008:23 *Brottsutveckling i Sverige fram till 2007*. Brottsförebygganderådet.

http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180006972/2008_23_brottsutvecklingen.pdf. Hämtad 120504.

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Offentlighets--och-sekretessla_sfs-2009-400/?bet=2009:400

Regeringens proposition 2005/06:165 *Ingripande mot unga lagöverträdare* (2006). Stockholm: Regeringen. <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok-id=GT03165> Hämtad: 120202.

Forsknings etiska principer.

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf Hämtad 120306

Ungdomsvård och ungdomstjänst. En utvärdering av 2007 års påföljdsreform för unga lagöverträdare. Rapport 2011:10

http://www.bra.se/download/18.656e38431321e85c24d80005792/2011_ungdomsvard_och_ungdomstjanst.pdf. Hämtad 120312.

Bons, Tomas. *Ungdomstjänst- ur ett socialtjänstperspektiv. En kartläggning av arbetet med ungdomstjänst i åtta kommuner på Södertörn*. Fou-Södertörns skriftserie nr 81/09

http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cts=1331603288208&sqi=2&ved=0CDIQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.fou-sodertorn.se%2Findex.php%3Fs%3Dfile_download%26id%3D83&ei=NKdeT-PJOKfQ4QS446WzBw&usq=AFQjCNFF4Pro7PL6TF92dIO5Ugv2AxO_xA Hämtad 120310.

Artikel i Apropå – Brottsförebyggande Rådets Tidskrift. Apropå/3/2011/artikel. *Ungdomstjänst avjätans olika fort*. (Text Jonas Öberg, Brå).

www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=1120&module_instance=12. Hämtad 120305.

SOU 2004:122 *Ingripande mot unga lagöverträdare*.

http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3281&dok_id=GSB3122d2 Hämtad: 120211.

Regeringens proposition 2005/06:165 *Ingripande mot unga lagöverträdare* (2006). Stockholm: Regeringen. <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok-id=GT03165> Hämtad: 120202.

SOSFS 2008:30. *Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller unga lagöverträdare*. <http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2008-30> Hämtad 120222.

Regeringens proposition 2001/03:53. *Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.*

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c4/12/28/58aaa7c6.pdf>. Hämtad 120424.

Riksförbundet för fältarbete. *Socialt fältarbete – en definition*.

http://www.faltarbete.se/sites/all/usr/files/socialt_faltarbete_definition.pdf Hämtad 120426

Bilaga

Intervjuguide

1. Hur är verksamheten för ungdomstjänst organiserad (Insatser och arbetsformer)?
2. För vilka ungdomar passar ungdomstjänst?
- 3 Hur stor inverkan har socialtjänstens yttrande vid val av påföljd av domstolen?
4. Hur lång är tiden mellan att ett straff döms ut till det att ett straff verkställts?
5. Ligger verkställande av påföljden ungdomstjänst på rätt myndighet?
6. Hur ser samverkan ut mellan polis, åklagare och socialtjänst?
7. Drömfråga: I den bästa av världar, hur skulle du då se att påföljden ungdomstjänst skulle vara organiserad för att på allra bästa sätt möta den unge lagöverträdaren?